

Maistrov glas

Glasiło Zveze društev general Maister

številka 4/2017

SREČNO 2018
SREČNO 2018

ZVEZA DRUŠTEV GENERAL MAISTER, EINSPIELERJEVA 16, 1000 LJUBLJANA
POŠTNA PLAČANA PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA, TISKOVINA

zvezadgm.javno.si

maistrovglas.javno.si

www.facebook.com/zvezadgm

Kazalo

Uvodnik: Poslavljamo se od leta 2017, pozdravljamo leto 2018	3
Spominski dan, ko je Maister osvobodil Maribor	4
Osrednja proslava ob državnem prazniku Dnevu Rudolfa Maistra letos v Velenju	5
Dan Rudolfa Maistra v Kamniku, 23. 11. 2017	7
Slovesnost pred spomenikom generala Maistra!	11
Predsedniška palača ob dnevu Rudolfa Maistra odprla vrata obiskovalcem	12
V Murski Soboti slovesno obeležili 28. obletnico akcije Sever	13
Na Cerju je potekala spominska slovesnost ob stoti obletnici konca Soške fronte	14
Prireditev Vojanov in naš čas	16
Maister po Maistru	20
Rudolf Maister - drzni general s sabljo, peresom, čopičem in z vizijo, aktualno tudi za današnji čas	21
3. tradicionalna prireditev »Petje slovenskih pesmi pod lipo« na Polenškaku	22
8. tradicionalne društvene igre na Polenškaku	23
Obeležitev državnega praznika dneva Rudolfa Maistra na Polenškaku	24
Projekt oblikovanja in izdelave uniforne za praporščake in funkcionarje	25
Domoljubni projekti za mlade	27
Po Maistrovih poteh	28
Predavanje o Maistru in razstava o Malgaju	30
Šaleško Društvo »General Maister« Velenje razvilo svoj prapor	30
25. seja upravnega odbora Zveze društev general Maister	31
Osnovna šola Franceta Prešerna Črenšovci	31

MAISTROV GLAS je revija, ki jo izdaja
Zveza društev general Maister, Trubar-
jeva 3, 1000 Ljubljana, uredniški odbor:
Matjaž Brojan, Mitja Meršol, Franci
Svetelj, Janko Šertel in Dušan Vodeb.

E-pošta: zvezadgm@siol.net

NOVOLETNO VOŠČILO

**Članicam in članom Društev
general Maister, Društvu
Franjo Malgaj, domoljubom,
simpatizerjem, veteranskim
organizacijam in mladim
ššrom po domovini
želimo srečno, uspešno
in zdravo
novo leto 2018.**

Uredništvo in ZDGM

Poslavljammo se od leta 2017, pozdravljamo leto 2018.

mag. Milan Lovrenčič, predsednik Zveze društev general Maister

Bili smo delovni, zato se z zadovoljstvom poslavljammo od leta 2017. Hitro je minilo in nas nagradilo, da smo eno leto starejši. Iz poročil društev generala Maistra je razvidno naše delovanje, sam pa bi izpostavil naše raziskovalno delovanje z izdajo štirih publikacij, sprejem novega člana – **Turističnega društva Rudolf Maister-Vojanov** Zavrh ter podpis dogovora o podeljevanju spominskih priznanj generala Maistra med Zvezo društev general Maister, Mestno občino Maribor in Občino Kamnik.

Ob novih knjigah pohvalimo **Koroško domoljubno društvo Franja Malgaja Ravne na Koroškem**, ki je izdalo biografijo Franja Malgaja, katere avtor je ddr. Igor Grdina. To je izjemno strokovno napisana knjiga, ki je v spomin in poklon veličini sodelavca generala Maistra. Šaleško društvo general Maister **Velenje** je izdalo biografijo dr. Karla Verstovška, ki sta jo napisala Aleksandra Gačić in Gregor Jenuš. S to knjigo in spomenikom, ki ga je postavilo omenjeno društvo, smo se oddolžili dr. Karlu Verstovšku za požrtvovalnost ter uspešno vodenje Pokrajinskega sveta za Štajersko, kjer je opravil neprecenljivo pomembno delo, saj je omogočil generalu Maistru, da je prevzel civilno oblast in razorožil avstrijsko vojsko. V Zvezi društev general Maister smo menili, da sočasno z izdajo biografije o dr. Karlu Verstovšku, izdamo biografijo podpredsednika Pokrajinskega sveta za Štajersko, zato smo naročili novinarju Matjažu Brojanu, da je proučil in napisal biografijo dr. Franja Rosine, ki je prav tako izdana. Učenka Osnovne šole Sveti Jurij ob Ščavnici Urška Fras je ob mentorstvu profesorice Anite Ze-

lenko in pomoči očeta napisala biografijo Edvarda Vaupotiča, tesnega sodelavca generala Maistra in poveljnika ene enote. Zveza društev general Maister je sodelovala financiranjem izdaje knjige.

V pozdravnem nagovoru, ki sem ga imel na sprejemu pri MORS-u, sem ministrici za obrambo, gospe Andreji Katič in **pred zbranim oficirskim zborom** povzel, da v ZDGM izvajamo apel bizantinskega cesarja Justinijana, ki je živel v 4. st. pr. n. št. Izjavil je, »da se domovina brani s sabljo in knjigo.« Sablja naj bo v njihovih rokah, za knjigo pa skrbimo mi.

Pomemben dogodek je podpis dogovora o podelitvi spominskih priznanj generala Maistra. Idejo o tem priznanju je leta **2004** dal takratni župan Mestne občine Maribor Boris Sovič, ki pa je od dogovora odstopila leta **2006**. Sedaj pa zopet pristopila, župan Mestne občine Maribor, dr. Andrej Fištravec pa je postal naš član. Tako bomo priznanja izmenično podeljevali v Mariboru in Kamniku.

V naši sredi pozdravljamo **Turistično društvo Rudolf Maister-Vojanov**, ki razvija in širi mit o Maistrovi veličini in to poveže v turistični paket. Občina Lenart je odkupila stavbo, v kateri je general Maister počitnikoval, in bo tam (tudi z našo pomočjo) nastal priročni muzej. Na razpolago pa že imajo primerno turistično ponudbo, zato bo obisk na Zavrhu poučen in prijeten.

Počaščeni smo ob prejemu Zlate plakete Slovenske vojske, ki nam je bila podeljena v zahvalo za zelo dobro sodelovanje z njo. Kar prepletajo se aktivnosti Slovenske vojske in naše Zveze DGM. Skupaj

praznujemo rojstni dan in državni praznik dan generala Rudolfa Maistra. Letos je **osrednjo** proslavo v Velenju odlično organiziralo naše mlado, pa vendar zelo aktivno Šaleško društvo generala Maistra. Slavnostna govornica je bila ministrica za obrambo, gospa Andreja Katič. Pogosto se srečamo s predstavniki Slovenske vojske pri usklajevanju programa dela **civilno vojaškega** sodelovanja in financiranju, pri delovanju KODVOS-a in ob mnogih drugih priložnostih.

Kaj pa prihajajoče leto 2018?

To je leto, ki ga bomo poimenovali kar Maistrovo leto, saj bomo praznovali stoletnico zgodovinsko zelo pomembnih dejanj generala Maistra, ki je z odločnim vojaškim posegom obranil Maribor in del Štajerske pred tujo prilastitvijo. Pozivam vsa društva, da usmerijo svoj

program dela v nadaljnje proučevanje in ozaveščanje vseh Slovencev, posebej mladih, kako pomembno dejanje so opravili general Maister in njegovi borci. Mi si želimo, da bi izdali ponatis biografije generala Maistra, da natisnemo nov spisek Maistrovih borcev, saj nam ta pokaže, da je Maistrova vojska štela po našem seznamu okoli 8000 mož.

Praznujemo pa tudi stoletnico konca morije prve svetovne vojne.

Leta 2018 mineva 20 let od ura-

dne registracije prvega društva Zveze društev general Maister, čeprav smo neformalno delovali že tri leta prej. Ob uradni registraciji smo že imeli vlit spomenik generala Maistra, ki sedaj stoji pred Ministrstvom za obrambo. Dobro bi bilo, da bi izdali zbornik in v njem zapisali, kaj smo v teh dvajsetih letih naredili.

Krona našega delovanja v letu 2018 bo proslava državnega praznika generala Maistra, ki mora vsekakor biti v Mariboru. Sočasno

s proslavo pa želimo organizirati znanstveni simpozij o pomenu delovanja generala Maistra za zavarovanje in oblikovanje slovenskega narodnega telesa.

Načrtov in želja za delovanje v letu 2018 je dovolj, zato vam želim, da vstopite v novo leto zdravi in voljni delovati v naše skupno zadovoljstvo in srečo, da bo ta naša domovina še bolj materinska za vse državljanke in državljane, ki jo spoštujemo in jo imamo radi.

Vaš Milan Lovrenčič

Spominski dan, ko je Maister osvobodil Maribor

Eden od štirih spominskih dni Mestne občine Maribor je 23. november – dan, ko je leta 1918 general Rudolf Maister s svojo vojsko osvobodil Maribor. Ob tem dnevu obeležuje svoj dan tudi 72. brigada Slovenske vojske.

Spominska slovesnost ob tem zgodovinskem dogodku je bila letos v Narodnem domu, v čast Rudolfu Maistru pa so po Mariboru potekale tudi druge slovesnosti. Tako so mariborski župan Andrej Fištravec in predstavniki Slovenske vojske položili venec pred kip generala Rudolfa Maistra, ki so ga na današnjem Maistrovem trgu postavili pred 30 leti, v vojašnici generala Maistra pa je potekala slovesnost ob dnevu 72. brigade Slovenske vojske, ki je obeležila tudi 25-letnico njenega delovanja. Osrednji govornik na slovesnosti je bil poveljnik sil Slovenske vojske brigadir Milko Petek, v sklopu slovesnosti pa so razglasili najboljšega vojaka, podčastnika in častnika brigade za leto 2017.

Poveljnik sil je v nagovoru poveljal pomen današnjega dne za Slovensko vojsko, predvsem pa je poudaril, da je bil general Rudolf Maister pomemben vzornik

vojaškega stanu, saj je s pogumom in občutkom za slovensko ozemlje ter jezik ohranil to, kar tudi danes v Slovenski vojski negujemo kot prvine slovenske vojaške zgodovine. Pripadnicam in pripadnikom 72. brigade je poveljnik sil v nagovoru povzel njihove dosežke, ki jih je

bilo v preteklih 25-ih letih delovanja veliko. Z zavzetim delom in požrtvovalnostjo so namreč priskočili na pomoč v vseh delih Slovenije tudi takrat, ko narava ni prizanašala in je bila njihova pomoč še kako potrebna.

(povzeto po maribor24.si)

Osrednja proslava ob državnem prazniku Dnevu Rudolfa Maistra letos v Velenju

Dragan Martinšek

Letošnja osrednja proslava ob državnem prazniku Dnevu Rudolfa Maistra je bila 22. novembra v Velenju.

Osrednji velenjski kulturni hram Dom kulture je bil kljub neugodni popoldanski uri in neposrednemu televizijskemu prenosu zapolnjen z gledalci, ki so se tudi na ta način želeli pokloniti velikemu sinu slovenske matere, generalu Rudolfu Maistru. Prisotnih je bilo tudi veliko predstavnikov društev generala Maistra in ostalih veteranskih in domoljubnih organizacij. Posebno svečano noto same proslave so dodali praporščaki, ki so se v močnem številu zbrali in pod poveljstvom Andreja Jurjeviča še posebej obeležili vzdušje v sami dvorani. Organizatorji smo bili veseli in počaščeni nad udeležbo novoizvoljenega predsednika republike Boruta Pahorja, ki je s svojo prisotnostjo

potrdil, da se zaveda domoljubja in spoštuje državne praznike.

Slavnostni pozdrav sta izrekla najprej v imenu gostitelja mesta Velenje župan Bojan Kontič in nato še predsednik Zveze društev generala Maistra mag. Milan Lovrenčič. Slavnostna govornica je bila ministrica za obrambo Republike Slovenije Andreja Katič, ki je še posebej poudarila zgodovinsko vlogo generala Maistra, njegovih sodelavcev in borcev, da je danes slovenska Štajerska del samostojne Slovenije in da brez te pomembne prelomnice danes zagotovo ne bi bilo Slovenije v takšnih okvirih, kot je danes. Posebej je izpostavila vlogo odgovornega in aktivnega državljana v današnjem času, ki ga v družbi močno pogrešamo, pa čeprav imamo iz naše zgodovine mnoge pomembne vzornike. Po njenem mnenju bi se danes

nujno potrebno veljalo ozreti na svetel vzgled generala Maistra, oboroženega upora proti okupatorju v drugi svetovni vojni in tudi vojaških prizadevanj v boju za slovensko samostojnost pred šestindvajsetimi leti. Za skupne cilje moramo biti enotni, to naj bo naš veliki izziv za prihodnost, je zaključila v govoru, ki so ga udeleženci proslave navdušeno sprejeli.

V kulturnem programu, ki so ga izvedli izključno umetniški ustvarjalci iz velenjskega okolja so sodelovali Pihalni orkester Premogovnika Velenje, Rudarski oktet, Otroški in Mladinski pevski zbor Glasbene šole Fran Korun Koželjski Velenje, Big band Vox, Plesna skupina N in recitator dramski igralec Romeo Grebenšek. Scenarij prireditve so pripravili člani Šaleškega društva »general Maister« Velenje Drago Martinšek, Mojca Ževart in Ivo

Stropnik, za videoart je poskrbel Stane Špegel, za scenografijo Tatjana Kortnik, celotna prireditev pa se je izjemno tekoče odvila pod skrbno režisersko roko Jožeta Krajncja. V programu so bili predstavljeni lirični in prozni odlomki iz del Rudolfa Maistra Vojanova, Gustava Šiliha, Kajuha in Iva Stropnika. V glasbenem

programu so se prepletale ljudske domoljubne-morda manj poznane skladbe, vojaško buditeljske koračnice in sijajne priredbe Avsenikovih melodij Big band Voxa s solistom kitaristom Igorjem Bezgetom.

Vse povabljeni udeleženci proslave smo organizatorji povabili na vojaško malico v objekt Gau-

deamus, kamor so nam pot kazale plameneče bakle. Pred osrednjim visokošolskim velenjskim objektom je simbolično gorel pozdravni ogenj. V spomin in vzpodbudo vsem Slovincem: da ne smemo ostati brez trdne volje, zavzetosti in domoljubja, ko gre za naše skupne nacionalne interese!

Dan Rudolfa Maistra v Kamniku, 23. 11. 2017

Janja Zorman Macura

Glas Rudolfa Maistra povezuje. Poziva nas, da se dvignemo nad malenkostna razlikovanja, da vidimo širšo sliko in presežemo stare zamere. Državni praznik, ki je posvečen našemu velikemu rojaku, generalu, pesniku, smo s slovesnostjo obeležili tudi v občini Kamnik. Tokratni slavnostni govornik je bil župan Občine Kamnik Marjan Šarec, zbrane pa je ob tej priložnosti nagovoril tudi predsednik Zveze društev general Maister mag. Milan Lovrenčič. Podeljena so bila tudi spominska priznanja za zasluge pri ohranjanju spomina, sporočilnosti in veličine generala Rudolfa Maistra in njegovih borcev.

Namenu in pomenu spomenu velikega Slovenca, kamniškega rojaka, zgledega domoljuba, generala in pesnika smo se s polaganjem vencev sprva poklonili v preddverju občinske stavbe in pri spomeniku Ru-

dolfa Maistra na Trgu talcev. Župan Marjan Šarec je skupaj s predsednikom Zveze društev general Maister mag. Milanom Lovrenčičem, predsednikom Društva general Maister Kamnik Ivanom Miroslavom Sekavčnikom in drugimi predsedniki veteranskih in domoljubnih organizacij Občine Kamnik ob prisotnosti zastavonoš ter ob zvokih učencev Glasbene šole Kamnik spomnil na to, da je biti vojak velika odgovornost. Biti pogumen general in odločati o usodi ljudi, zemlje, domovine pa je izjemna čast, ki doleti le peščico ljudi.

Zdravljici in pesmi Slovenec sem v izvedbi Kvarteta Krt so v polni dvorani Doma kulture Kamnik med drugim prisluhnili vnuk generala Rudolfa Maistra Borut Maister, poslanca Državnega zbora Republike Slovenije mag. Julijana Bizjak Mlakar in mag. Matej Tonin, predstavniki Slovenske

vojske, predsednik Zveze društev general Maister mag. Milan Lovrenčič, župan Mestne občine Maribor dr. Andrej Fištravec, podžupan Občine Kamnik Matej Slapar, občinske svetnice in svetniki, predsedniki, člani in zastavonoše domoljubnih in veteranskih organizacij na lokalni in državni ravni, direktorji javnih zavodov in državnih ustanov, častna občana Občine Kamnik dr. Aleksandar Doplihar in Janez Majcenovič ter današnji dobitniki Maistrovih priznanj.

Zveza društev general Maister združuje vse, ki še slišijo Maistrov glas in ponosno sledijo njegovi ideji, je v pozdravnem nagovoru poudaril predsednik mag. Milan Lovrenčič: »Delujemo v proučevanju, negovanju in poučevanju zgodovinskih dogodkov, pomembnih za razvoj in obstoj slovenskega naroda, kakor tudi pomembnih osebnosti,

Foto: Klemen Brumec

ki so bile realizatorji velikih dosežkov, pomembnih za slovensko identiteto. Eden najpomembnejših zgodovinskih dogodkov je vsekakor obramba Maribora in velikega dela Štajerske, brez katere si ne moremo predstavljati nastanka slovenske države, ter realizatorja tega, generala Rudolfa Maistra s svojimi borci. Mag. Lovrenčič je v nadaljevanju opisal delovanje Zveze društev in svoje misli sklenil z besedami: Čestitam nagrajencem, Občini Kamnik pa se zahvaljujem za vzorno obeležitev državnega praznika, dneva generala Maistra. Zato izkoriščam to priložnost, da vam iskreno čestitam, z željo, da bo naše sodelovanje tudi v prihodnje tako sporočilno in slovesno kot doslej. Hvala vam! Naj za vedno v nas živi in deluje sporočilnost generala Maistra in njegovih borcev v dobrobit Republiki Sloveniji.»

Slavnostni govornik, župan Občine Kamnik Marjan Šarec, pa je ob slovesnosti dejal: »Spoštovani gostje, cenjeni dobitniki priznanj, spoštovane občanke in občani, praznujemo dan Rudolfa Maistra kot spomin na prelomne dogodke novembra 1918. Pravkar končana svetovna vojna je povzročila konec do tedaj znane

evropske ureditve. Zemljevid Evrope se je začel spreminjati, avstrijska ječa narodov pod vodstvom Habsburžanov je razpadala na celi črti. Ko se odprejo vrata ječe in stražarjev ni več, jetniki začitijo priložnost zase. Tak čas je bil novembra 1918. Slovenci smo dobili priložnost in vse je slonelo na odločitvi enega moža, ki je imel pogum in je začutil zgodovinski trenutek. Bilo je »zdaj ali nikoli«. Mariborski nemški občinski svet je razglasil Maribor z okolico za del nemške Avstrije. Takrat je Rudolf Maister izjavil, da tega ne priznava in razglasil ozemlje za posest države Slovencev, Hrvatov in Srbov. Kot dober vojaški strateg je zaigral na karto presenečenja in z bliskovito akcijo razorožil Schutzwehr oziroma Zelelogardo. Izvedel je mobilizacijo in pod orožje zbral 4000 mož, pripravljenih braniti slovensko ozemlje.

To je bila pravzaprav prva slovenska vojska, kateri se je poveljevalo slovensko, Maistru pa so podelili čin generala. 20. novembra 1918 so ustanovili mariborski pešpolk. Z njim je nastala prva redna slovenska vojska s slovenskimi častniki in slovenskim poveljevanjem. 23. novembra 1918 je ob 4. uri zjutraj Maister prehitel Nemce in razorožil zeleno

gardo. 27. novembra 1918 so Maistrove enote zasedle Špilje, nato pa še Radgono, Cmurek, Lučane, Radlje (Marenberg) in Muto. Malgajeva skupina iz Celja je zasedla Mežiško dolino, nato pa Pliberk in Velikovec. Enota iz Ljubljane je zasedla Dravograd, Labot in Šentpavel. Vojaška akcija je potekala skladno s pogodbo, ki sta jo 27. novembra 1918 podpisala polkovnik Rudolf Passy in general Rudolf Maister. Ta je določala, da lahko slovenske čete zasedejo kraje ob narodnostni meji, od Radgone do Šmohorja v Ziljski dolini na Koroškem. Te pogodbe nista priznali deželni vladi Štajerske in Koroške, pa tudi Narodna vlada v Ljubljani ne. 14. januarja 1919 je prišlo do bojev štajerskega obmejnega poveljstva pri Lučanah, 4. februarja 1919 pa v Radgoni. 13. februarja je bilo podpisano premirje. 27. januarja 1919 je prišla v Maribor ameriška vojaška delegacija pod vodstvom podpolkovnika Shermana Milesa. Z generalom Maistrom so se pogovarjali o določitvi meja. O novih mejah je odločal Vrhovni svet (ZDA, Velika Britanija, Francija, Italija, Japonska) prvič februarja 1919. Določil je obstoječo mejo na Štajerskem, priključitev Mežiške doline k jugo-

slovanski državi ter plebiscitni coni na Koroškem. Konec maja 1919 se je začela jugoslovanska ofenziva na Koroškem.

General Maister je skupaj s srbskimi častniki uspešno vodil labotski odred in po zmagi prevzel poveljstvo koroškega obmejnega poveljstva v coni A plebiscitnega ozemlja. 18. septembra 1919 se je moral Maister skupaj s svojimi policijskimi silami umakniti iz cone, ker bi lahko vplival na rezultat plebiscita 10. oktobra 1920. Uspešni poveljnik in osvoboditelj severne meje in Maribora se je razočaran vrnil v Maribor in se vključil v delo oblastnega odbora Narodne odbrane. Postal je tudi poveljnik Maribora. Od leta 1921 do leta 1923 je bil predsednik komisije za razmejitve z Italijo. Leta 1923 so ga prisilno upokojili kot divizijskega generala in ga odlikovali z redom belega orla z mečem III. stopnje.»

»Rudolf Maister je bil pravi človek na pravem mestu ob pravem času. Pokazal je, da Slovenci nikakor nismo samo »za hlapce rojeni in za hlapce vzgojeni«, kot lahko beremo pri Cankarju, temveč znamo in zmoremo, če imamo voljo in pogum. Ni bil skromen v svojih ambicijah in ni čakal na to, kaj bo, temveč je zavrzel

slovensko skromnost, ki meji na udi-njanje drugim in izvedel sveto nalogo ohranitve slovenskega ozemlja. Ko ga je politika izločila iz igre, se je pokazala kratkovidnost, ki je zapravila možnost priključitve Celovca z okolico. Praznik Rudolfa Maistra ni samo obujanje preteklosti, temveč je predvsem nauk za današnji čas. Nagovarja nas, če le želimo slišati sporočilo. Namreč, veliko napako delata tako posameznik kot narod, če mislita, da bo kdo drug opravil delo. Kdor se zanaša na druge in ne na lastne sile, je obsojen na drobtinice z mize velikih. Rudolf Maister je čisto nasprotje politikantov in mečkačev, ki ne vidijo dlje od svojega lastnega interesa. Glasni so v prepričanju, da je nekaj treba storiti, to je pa tudi vse. Znajo z besedami, z dejanji ne, to bi morali storiti drugi namesto njih. Je danes politika kaj drugačna od tiste, ki je onemogočala Rudolfa Maistra? Imamo zastarelo infrastrukturo, neurejeno zdravstvo, projekte, ki čakajo leta in leta zaradi samovolje uradnikov. Pogovarjamo se o drugem tiru, a to je kaplja v morje proti celotni železniški infrastrukturi, ki potrebuje obnovo. Kar ni uspelo različnim okupatorjem, si velikokrat povzročamo sami s svojo neučinkovito zakonodajo, ki meji na

norost. Ko človek pove, kaj je treba spremeniti, sliši, da so to že dvajset let stari predlogi. Seveda, saj ravno to je bistvo vsega. Da se dvajset let ne premakne od predloga do realizacije. Videti je, da uživamo v svoji nerealizaciji in pri tem tarnamo, kako si je še vsak polomil zobe na tem in tem področju. Vsi to vemo, a še kar rinemo naprej po istih vzorcih na ravni posvetov, okroglih miz, vizij in dragih strategij tja do leta 2050, ne vemo pa niti, kaj bo leta 2018. Povrhu vsega so tovrstne vizije in strategije predpisane z zakoni, da ja ne bo kdo ob zaslužek s svojim prodajanjem megle.

Zakaj je treba kupovati opremo prek posrednikov in ne neposredno? Zakaj plačujemo elaborate, ki ničemur ne služijo? Zakaj imamo zakonjeno metanje hrane proč? Zakaj ustvarjamo sterilno okolje v vrtcih in šolah, iz otrok pa delamo opravilno nesposobne ljudi? Zakaj inšpekcije nimajo moči? Teh, ključnih vprašanj, je še veliko in preveč. Čas bo, da jih uravnotežimo z odgovori. Vodenje je razpršeno, posledično pa tudi odgovornost. Vsak kuhar nekaj doda v jed, na koncu pa je neužitna, odgovoren ni nihče, pojediti pa jo mora nekdo drug. Če bi Rudolf Maister

deloval po takšnih zakonih in načelih, bi najbrž težko kaj naredil, saj bi bili že prej del Avstrije, kot narod pa bi izginili. O lastni državi bi lahko samo sanjali. Uspešni bomo takrat, ko bo delo vrednota, ko bo cenjen tisti, ki je v življenju kaj ustvaril, izboljšal in s tem skupnosti omogočil lepše življenje. Napredek in razvoj je mogoče doseči le s trdim delom in nikakorne prek no

i. Rešitve so zelo preproste, če jih želimo videti in uresničiti. Vsak zakon je mogoče napisati tako, da omogoča dostojno življenje, vendar ga je treba tudi izvajati. Nihče ne bo naredil čudeža sam, premik je mogoč le s skupnimi močmi. A najprej je potreben premik v miselnosti.«

»Spoštovani, v Kamniku se leto začne in konča z Rudolfom Maistrom, saj marca praznujemo obletnico njegovega rojstva kot praznik občine, danes pa njegovo dejanje postavitve temeljev slovenski državnosti. Kamnik in Maribor sta tako neločljivo povezana in obe mesti se ponosno imenujeta Maistrovo mesto. Na Maistra so ponosni tudi v Slovenski vojski, saj jim daje navdih za služe-

nje domovini. Pa še en podatek sodi k današnjemu dnevu. Letos nam je uspelo od župnije odkupiti preostali del pritličja generalove rojstne hiše površine 74 kvadratnih metrov, tako je zdaj občina lastnica celotnega pritličja. V ponedeljek so se začela dela, ki bodo kmalu končana. Maistrova rojstna hiša bo še v večjem obsegu kraj dogajanja in ohranjanja spomina. Na koncu iskreno čestitam dobitnikom priznanj, saj so s svojim delom prispevali k priznavanju Rudolfa Maistra kot narodnega junaka, ki ne deli, temveč združuje. Vsem vam pa čestitam za današnji praznik, naj postane še bolj prepoznan v javnosti. Hvala.«

Soustvarjamo našo prihodnost, se razvijamo, povezujemo. Občina Kamnik, Zveza društev general Maister in Mestna občina Maribor so te tri besede združile s podpisom listine tripartitnega dogovora o podeljevanju spominskega priznanja generala Rudolfa Maistra. Priznanja so bila letos podeljena v Kamniku, naslednje leto pa jih bodo podelili v Mariboru. Tovrstna dejanja spreminjajo svet in mi smo storili prvi korak

k temelju uspešne gradnje povezovanja na lokalni in državni ravni. V čast generalu, v čast domovini. Njima v čast so se z opaženim delom in dosežki trudili tudi današnji dobitniki priznanj, ki so jih iz rok župana Občine Kamnik Marjana Šarca, predsednika Zveze društev general Maister mag. Milana Lovrenčiča in župana Mestne občine Maribor dr. Andreja Fištravca prejeli:

Anton Tone Smolnikar, Emil Štern in 3. program Radia Slovenije, program Ars.

Rudolf Maister je bil poseben še v nečem; v sebi je združil vojaka in umetnika ter vsakemu dal svoj prostor. Tudi mi smo danes prostor prepustili umetnikom in kulturnemu programu v izvedbi Kvarteta Krt, sopranistke Ane Plahutnik ob glasbeni spremljavi Darje Mlakar Maležič, plesalke Tine Habun, recitatorjev Gledališke skupine Rudolfi in učencev Glasbene šole Kamnik. Vezna beseda je pripadala Barbari Božič, za pogostitev po slovesnosti pa so poskrbele marljive članice Društva podeželskih žena Tuhinjska dolina.

Slovesnost pred spomenikom generala Maistra!

Rudolf Pfajfar

Pred stavbo Ministrstva za obrambo RS in spomenikom generala Maistra je 23. novembra 2017 potekala slovesnost, na kateri smo skupaj z MO RS in MO Ljubljana položili vence.

Sledil je sprejem v počastitev državnega praznika dneva generala Maistra v prostorih ministrstva, kjer sta v pozdravnem nagovoru spregovorila ministrica Andreja Katič in predsednik ZDGM mag.

Milan Lovrenčič.

Društvo generala Maistra Ljubljana je skupaj z MO Ljubljana položila venec tudi pri spomeniku generala Maistra na Trgu OF v Ljubljani.

Predsedniška palača ob dnevu Rudolfa Maistra odprla vrata obiskovalcem

Vpredsedniški palači so ob letošnjem državnem prazniku, dnevu Rudolfa Maistra, odprli vrata obiskovalcem. Sprejel jih je predsednik republike Borut Pahor, ob tem pa v nagovoru spomnil na prelomne dogodke v prejšnjem stoletju, ki so povezani s praznikom. Pred palačo je bila, kot običajno v čast prazniku, postrojena častna straža garde Slovenske vojske.

Predsednik je v nagovoru poudaril, da so junaška dejanja generala Maistra in njegovih borcev odločilno tlakovala pot k združitvi Slovencev »in da smo lahko uveljavili pred 26 leti tudi našo pravico do samostojnosti«. Ob tem je na prazničen dan vsem državljanom in državljanom zaželel veliko sreče, uspehov in tudi ponosa.

Pahor je v nagovoru posebej izpostavil najmlajše »državljanč-

ke«. Pozval jih je, naj nikoli ne pozabijo, da so se morali njihovi starši in stari starši ter tudi generacije pred njimi, »zelo pogumno in vdano boriti za to, da danes govorite slovenski jezik, da živite v državi, v kateri je ta jezik uraden«. Zaželel jim je, da bi v miru in varnosti razvili vse talente.

Predsednik republike je obiskovalce sprejel v spremstvu svoje partnerke Tanje Pečar, ki je obiskovalcem tudi razkazala prostore predsednikovega urada. Za popestritev dneva odprtih vrat so poskrbeli otroci s krajšim kulturnim programom.

(povzeto po STA)

V Murski Soboti slovesno obeležili 28. obletnico akcije Sever

Anton Pozvek, generalni sekretar ZPVD Sever

Prvega decembra leta 1989 so organi za notranje zadeve in znotraj njih slovenska milica s svojim znanjem, pogumom in odločnostjo Slovencem vlili vero, da je tisočletni sen o lastni državi možna prihodnost.

Pred 28 leti je Slobodan Milošević stopnjeval unitaristične težnje. Z dobro pripravljenimi in izurjenimi mitingaši in s prevaro, da se dogaja ljudstvo, je Jugoslavijo spreminjal v veliko Srbijo. Padli so Črna gora, Kosovo, je Vojvodina.

V Sloveniji so bili angažirani vsi organi za notranje zadeve. Kriminalistična služba je bila na terenu skupaj z milico, državna varnost je skrbela za informacije, logistika in oskrba enot na terenu sta bili v polni pripravljenosti, v Policijski akademiji so bile nameščene rezervne enote milice.

Železničarji so odpovedali prevzemanje vseh vlakov iz drugih republik. Strojvodje so se odločili, da vlakov ne bodo vozili. V pripravljenosti so bili UKC Ljubljana in drugi zdravstveni zavodi, zapori ... Torej ... Bo padla tudi Slovenija?

Mitingu resnice se je enotno in odločno reklo NE.

Z odlično vodeno in izvedeno akcijo, poimenovano Sever, po kateri so policijski veterani prevzeli ime, so bili zagotovljeni javni red, varnost in mir ter preprečene posledice soočenja več deset tisoč demonstrantov s prebivalci Slovenije. V akcijo je bilo vključenih okoli 6500 pripadnikov organov za notranje zadeve.

Slovenska milica je dokazala, da v Sloveniji veljata red in zakon in da demokratizacija poteka zakonito in organizirano. Zaščiteni so bili demokratični procesi, ki so nato omogočili demokratične volitve in nastanek samostojne in neodvisne države Slovenije.

Mitinga ni bilo, Sever je ostal in obstal!

V počastitev 28. obletnice akcije Sever je bila v četrtek, 30. novembra 2017, v Gledališču Park v Murski Soboti osrednja slovesnost. Slavnostni govornik je bil nekdanji predsednik republike **Milan Kučan**, udeležence pa sta nagovorila tudi podpredsednik Združenja Sever **Angel Vidmar** in župan mestne občine Murska Sobota **dr. Aleksander Jevšek**.

Slavnostni govornik Milan Kučan je poudaril: »Slovenska policija je bila z zahtevnimi dilemami slovenskega osamosvajanja soočena prej kot druge strukture, s katerimi je kasneje skupaj zavarovala plebiscitarno odločitev dr-

žavljanov Slovenije, da želimo živeti v samostojni in neodvisni državi slovenskega naroda.« Kučan je še izpostavil: »Proces slovenskega osamosvajanja ima dolge korenine. V njem je vrsta dogodkov, ki zaslužijo spoštovanje in objektivno oceno. Tudi ta (akcija Sever, op. avt.)! Še zlasti, ker je bilo vodenje slovenske policije v pripravah na plebiscit, pri varovanju in izpeljavi njene uveljavitve ter odporu proti agresiji JLA v rokah številnih ljudi, ki so imeli ključno vlogo tudi med akcijo Sever«, in še: »Policija mora, tako kot pred 28 leti v akciji Sever, tudi danes ravnati skladno z zakonom.«

Slovesnost v počastitev te visoke obletnice je organizirala Zveza policijskih veteranskih društev Sever v sodelovanju s Policijskim veteranskim društvom Sever za Pomurje. Pred polno dvorano so nastopili violinist Miha Kavaš in vokalistka Tjaša Šimonka, vokalna skupina BeleTinke in Policijski orkester pod taktirko Tomaža Kmetiča. Program je povezoval Marjan Maučec.

Pomemben del današnje slovesnosti je bila tudi podelitev visokih priznanj Združenja Sever za leto 2017.

Statuo Sever je prejel Damjan Renko iz PVD Sever Gorenjska.

Plaketi Sever sta prejela Gojislav Kern iz PVD Sever Ljubljana in Janko Koprivnikar iz PVD Sever za Koroško.

Zlati znak SEVER so prejeli Ferdo Abraham iz PVD Sever za Koroško, Géza Czuk, predsednik društva POLGAROR Magyarszombatfi v madžarski županiji Vas, Franc Durič iz PVD Sever Ljubljana, Jože Kos iz PVD Sever Dolenjska in Bela krajina, Vinko Može, nekdanji direktor podjetja Aerodrom Ljubljana, Franc Novak iz PVD Sever Ljubljana, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota (priznanje je prevzela direktorica ga. Jasna Horvat), Božidar Dare Sevšek, predsednik Območ-

nega združenja veteranov vojne za Slovenijo Celje, Občina Krško (priznanje je prevzel župan Miran Stancko), Občina Preddvor (priznanje je prevzel župan Miran Zadnikar), Jože ROMŠAK iz PVD Sever Gorenjska, Branka SMOLE, direktorica Gledališča Toneta Čufarja Jesenice in Ivan ŠKULJ iz PVD Sever Ljubljana.

Pred slovesnostjo je bil v predprostoru grajske dvorane Soboškega gradu sprejem za ranjene policiste in za svojce padlih policistov v vojni 1991. Nagovorila sta jih dr. Tomaž Čas, predsednik ZPVD Sever, in Marjan Fank, generalni direktor policije.

Na Cerju je potekala spominska slovesnost ob stoti obletnici konca Soške fronte

Rudolf Pfajfar

Dne 25. oktobra 2017 smo se na Cerju ob pomniku braniteljem slovenske zemlje v občini Miren Kostanjevica udeležili slavnostne prireditve »Spomin na prihodnost«, ki sodi v okvir dogodkov v počastitev stote obletnice konca soške fronte. Ob tej priložnosti so odkrili spominsko delo »Ples življenja in smrti« slovenskega slikarja Rudija Španzla.

Slavnostni govornik je bil predsednik Državnega sveta RS mag. Mitja Bervar.

Naj spomnimo, da se je na soški fronti v letih 1915/17 zvrstilo enajst italijanskih ofenziv s pičlimi uspehi ter velikimi izgubami

na obeh straneh. Ker se je Avstro-ogrska vojska bala naslednje italijanske ofenziva, ki bi lahko dokončno prebila fronto je skupaj z zavezniki, Nemci, začela načrtovati preboj v dolini Soče. Štiriindvajsetega oktobra 2017so avstro-ogrske in nemške enote sprožile dvanajsto soško bitko, znano tudi kot čudež pri Kobaridu, v kateri jim je uspelo prebiti italijansko fronto med Bovcem in Tolminom. V naslednjih nekaj dneh po ofenzivi je razpadla celotna italijanska fronta med Švico in Tržaškim zalivom, zaradi česar se je morala italijanska vojska umakniti na reko Piavo, kjer se je vzpostavila nova fronta, s tem pa je bilo bojev v Posočju konec.

Mamino doživljanje osamosvojitve Slovenije

V teh zadnjih decembrskih tednih se po medijih veliko govori o pomembni obletnici za našo državo. V šoli smo se že v nižjih razredih morali na pamet naučiti slovenske državne praznike, a šele sedaj počasi spoznavam pomen dveh izmed njih. Še posebej po pogovoru z mami, ki mi je zaupala svoje spomine na čas osamosvajanja Slovenije in mi skušala predstaviti dogodke, ki so se dogajali pred tem.

Ko je mami hodila v šolo, je bila tu država Jugoslavija z glavnim mestom Beograd. Slovenija je bila ena izmed šestih republik v tej državi. Republike so imele določeno samostojnost, a glavne stvari so se odločale v Beogradu. Voditelj Jugoslavije je bil Josip Broz Tito, ki je znal izkoristiti položaj Jugoslavije med zahodnim in vzhodnim evropskimi državami. V državi je bila dovoljena ena sama politična stranka – komunistična stranka podobno je bilo v mnogih drugih državah v vzhodni Evropi.

V Jugoslaviji so v primerjavi s temi državami živeli kar dobro. Ljudje so imeli službe, stanovanja, v trgovinah je bila dobra izbira, ljudje so si lahko privoščili dopust, tudi v tujino so lahko potovali ali pa hodili nakupovat. Po Titovi smrti leta 1980 pa so se razmere začele slabšati. Mami se še dobro spomni, kako v trgovini ni bilo praška, pa zobne paste, kave in podobnih stvari, kako ni bilo dovolj bencina za avtomobile in se zato niso smeli voziti vsak dan. To se nam sedaj zdi povsem nemogoče.

Tudi pri vodenju države Jugoslavije je bilo vedno več težav, nezadovoljstvo ljudi je raslo. Vse skupaj je pripeljalo do odločitve, da Slovenija stopi na samostojno pot.

Po burnih dogodkih konec osemdesetih let prejšnjega stoletja in pripravah na samostojnost je leta 1990 Slovenija, ki je bila še vedno del Jugoslavije, na prvih demokratičnih volitvah dobila svoje nove voditelje. Predsednik slovenskega predsedstva je postal Milan Kučan, predsednik skupščine France Bučar, vlado pa je sestavil Lojze Peterle. Začela se je pripravljati zakonodaja za samostojno Slovenijo, 23. decembra 1990 pa je potekal plebiscit o osamosvojitvi Slovenije. Na glasovalnem listu je bilo vprašanje: Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?

Mami se spomni, da je bil to za vse zelo svečan dan. Večina ljudi je želela živeti v drugačnih, boljših razmerah. Predvsem pa so vsi želeli, da bi Slovenci sami odločali o svojih stvareh. Glasovanja se je udeležilo kar 93,2% volivcev, za samostojnost pa jih je glasovalo več kot 88 %. Rezultati so bili s strani Franceta Bučarja uradno razglašeni 26. decembra 1990. V spomin na ta dan imamo državni praznik: dan samostojnosti in enotnosti.

V prvi polovici leta 1991 so se vrstili prepričevanja in grožnje jugoslovanskih vodij in jugoslovanske vojske, naj Slovenija ostane v Jugoslaviji. A slovenski voditelji so pripravljali vse potrebno, da je Slovenija pol leta po plebiscitu 25. junija 1991 sprejela ustavni zakon o samostojnosti. V spomin na ta dan imamo državni praznik dan državnosti. Naslednjega dne zvečer je bila na Trgu republike v Ljubljani velika slovesnost. Udeležila se jo je tudi moja mami. Spomni se, da je bila udeležba izjemna in vsi so z velikim ponosom opazovali naše voditelje in prve slovenske vojake. V zraku je bilo čutiti velik optimizem, vsi so se počutili povezane in ponosne na svojo odločitev za samostojnost. Vsi so bili enaki – Slovenci, ki želijo, da jim bo v novi državi bolje. Kljub vsej svečanosti pa so čutili tudi določen strah pred jutrom.

In res. Ko so se zjutraj zbudili, so jih pričakale vesti, da je jugoslovanska vojska s tanki odšla iz vojašnic. Začela se je desetdnevna vojna za Slovenijo. Mami se spomni alarmov za zračno nevarnost in negotovosti, ko so v kleti čakali, kaj se bo zgodilo. Spomni se tudi tankovskih ovir na Tržaški cesti v Ljubljani in oboroženih slovenskih fantov, ki so bili pripravljani za boj. Z balkona je videla tudi sestrelitev helikopterja nad Rožno dolino v Ljubljani. Pravi, da se v tistem času niso povsem zavedali, kaj bi se lahko zgodilo. Šele po grozljivih posnetkih vojne na Hrvaškem in v Bosni jim je prišlo v zavest, da bi lahko tudi v Sloveniji doživeli kaj takega.

Na moje vprašanje, če bi se danes ponovno odločila za samostojno državo Slovenijo, je mami odgovorila z ja. Želela pa bi si, da bi se uresničilo več sanj, ki so jih sanjali pred petindvajsetimi leti.

Iz pogovora z mami sem se marsikaj naučila. Razumem tudi imeni dveh državnih praznikov: Dan samostojnosti in enotnosti ter Dan državnosti. Želim pa si, da bi se v prihodnosti uresničile še kakšne mamičine sanje izpred četrstoletja. Ker poznam mami, vem da je morala imeti lepe in koristne sanje.

Petja Logar

Príredítev Vojanov in naš čas

Karmen Petrič

Člani NDDGM Unec smo 17. novembra 2017 pripravili tradicionalno kulturno prireditev Vojanov in naš čas. V programu so sodelovali: pevski zbor Dragonarji, mladi ljudski pevki Maša in Tadeja in povezovalka Maja Malc. Slavnostni govornik je bil Jože Tišler, podpredsednik Zveze društev general Maister. V svojem govoru je poudaril predvsem naslednje:

»Dovolite, da v tem nagovoru poskusim osvetliti le nekaj ključnih zgodovinskih dogodkov oz. zgodovinskih dejanj generala Rudolfa Maistra in njegovih najtesnejših sodelavcev v Mariboru ter o Maistrovi vlogi pri oblikovanju nove države južnih Slovanov – zlasti Slovenije.«

Od teh dogodkov nas loči časovna distanca 99 let. V tem času so nastali mnogi pisni prispevki avtorjev, ki so z generalom Maistrom sodelovali, prijateljevali ali bili celo v sporu z njim ter raziskovalci oz. zgodovinarji, ki se trudijo čim bolj objektivno (oceniti) ovrednotiti in razkriti dejanja, ki so usodno vplivala na nadaljnja zgodovinska obdobja do oblikovanja suverene Republike Slovenije. Tudi poslanstvo naših društev, ki nosijo ime generala Maistra ali imena njegovih sodelavcev, je, da ta zgodovinska dejanja dobijo v zgodovini slovenskega naroda in države pravo in objektivno zgodovinsko vrednost (mesto) in sporočilnost za danes (sedanjost) in prihodnost. Zato je bila naša Zveza DGM organizatorica mnogih posvetov, okroglih miz, simpozijev in raziskav ter omogočila izid več knjižnih del o življenju in delu generala Maistra, njegovih ožjih sodelavcev in borcev za severno mejo (knjiga o Franju Malgaju. Dr. Franju Rosini, monografija dr. Karla Verstovška...).

V času delovanja naših društev in Zveze je bilo postavljeno tudi več spomenikov in spominskih obeležij, ki spominjajo na pomembne zgodovinske dogodke ali domoljubne osebnosti, ki so posvetili vsa svoja

znanja, sposobnosti in življenja ter odločujoče vplivali na doseganje nacionalnih ciljev,

Dejanja, ki so se odvijala in vrstila s filmsko hitrostjo zlasti v zadnjem tromesečju 1918. leta, so bila rezultat mednarodnega dogajanja; konec 1. svetovne vojne, razpad nekdanje močne države Avstro-Ogrske monarhije, težnje, zlasti slovanskih narodov, po suverenosti oz. oblikovanju svojih nacionalnih in bolj demokratičnih držav.

Na področju Kranjske in Štajerske dežele pa so poleg teh mednarodnih dejavnikov odločujoče vplivale tudi želje in cilji opredeljeni v Majniški deklaraciji in spoznanja, da je za uresničitev teh ciljev nujna skupna pot z drugimi južnimi slovanskimi narodi. Težnje in gibanja po skupni državi vseh južnih Slovanov so se močno krepila. V Ljubljani in Zagrebu so bili ustanovljeni Narodni sveti kasnejše deželne vlade.

Maister je o teh ciljih in poteh za njihovo uresničitev razmišljal in izmenjeval mnenja v zelo ozkem krogu domoljubnih prijateljev in sodelavcev že leta 1917, ko je bil iz Gradca premeščen v Maribor. Bližal se je čas in razmere, ki jih je bilo treba

pravilno in učinkovito izkoristiti. Od ravnanja v teh dneh je bilo odvisno, kje bodo prihodnje meje nastajajoče države. V Zagrebu in Ljubljani je bila 29. oktobra razglašena Država SHS brez oblikovanih meja, zlasti na jugozahodu in severovzhodu bodoče Slovenije. Pohotni Italijani po našem in hrvaškem ozemlju so prišli s svojo vojsko do Vrhnike, šele posredovanje energičnega srbskega častnika majorja Švabiča (povišanega v polkovnika in proglašen za častnega meščana Ljubljane) z enoto prostovoljcev jih je zaustavil in potisnil do Logatca. V Mariboru pa je nemški mestni svet izglasoval in razglasil, da Maribor pripada Avstriji.

Pred prevratom je bil Maister v tesnih stikih z mariborskimi politikami – domoljubi, zbranimi v Narodnem svetu za Štajersko. Z njimi se je pripravljaval na prevzem oblasti v Mariboru in na spodnjem Štajerskem. Zato je 1. novembra na začetku znamenitega sestanka poveljnikov avstrijskih vojaških enot v Mariboru z drznim nastopom v imenu Narodnega sveta prevzel vojaško oblast v Mariboru in na spodnjem Štajerskem ter jih proglasil za jugoslovansko posest. Istega dne Narodni svet

imenuje oz. poviša Maistra v čin generala, kar je verificirala oz. potrdila tudi Narodna vlada SHS v Ljubljani, 1. decembra.

Po teh dogodkih so general Maister in njegovi domoljubni častniki pospešeno oblikovali prvo slovensko vojsko (18. 11.), ki je imela okoli 4000 vojakov in okoli 200 podčastnikov in častnikov. 23. 11. pa je bilo uspešno speljano najpomembnejše dejanje – razorožitev nemško-avstrijskih enot oz. zelene garde. Sledilo je več pomembnih odločitev o mobilizaciji in umiku nemško-avstrijskih vojaških enot iz Maribora oz. slovenskega teritorija proti Gradcu. Po oceni generala Maistra in njegovih častnikov, zlasti Malgaja, ki je vodil boje na Koroškem, so bili ustvarjeni realni pogoji, da enote slovenske vojske zavzamejo velik del Koroške s Celovcem. Žal Narodna vlada v Ljubljani, ki je računala na politične in diplomatske uspehe, za te akcije generala Maistra ni dala soglasja. Znana so nam žalostna dogajanja v naslednjih letih z rezultati plebiscita, razmer med 2. svetovno vojno, leto 1945 in položaj slovenske manjšine. Slovenski narod je izgubil Celovec in večji del Koroške.

Sporočilnost teh dogodkov je: gojiti domoljubje, enotnost naroda in politike ter združevati (ko gre za meje) moč besede in, če je treba, tudi meča. Vendar, ko ocenjujemo

dejanja generala Maistra in njegovih domoljubnih sodelavcev – dr. Karla Verstovška, dr. Rosine, Udeta, Malgaja, Lavriča, Vaupotiča in mnogih borcev za severno mejo, lahko z velikim občudovanjem in zadovoljstvom praznujemo praznik 23. novembra.

Po premirju na Koroškem je general Maister opravljal še nekaj odgovornih dolžnosti in je za hrabro in uspešno delovanje prejel visoko priznanje – red belega orla z meči. Pozitivna mnenja o generalu Maistru da je odločen in sposoben častnik, izreden pogajalec in karizmatična osebnost, so bila prisotna tudi v krogih Narodne vlade v Ljubljani in na dvoru v Beogradu. Ta mnenja so imela odločujoč vpliv, da je bil imenovan za predsednika jugoslovskega dela Komisije za razmejitev z Italijo – postavitve rapalske meje. Že v prvi fazi odgovornega dela je sedež komisije iz Bleda preselil na Notranjsko, v grad Snežnik, v bližino Unca oz. svojega posestva, ki ga je podedoval po svoji teti, ki je »prva zasejala v te kraje seme narodne zavesti,« kot je dejal Maister.

Iz pisne korespondence med Maistrom in predsednikom občinskega sveta Rakek je razvidno, kako zahtevno in naporno je bilo, zlasti začetno delo komisije. Zelo veliko časa in napornih pogajanj ter zelo energičnih, odločnih in taktičnih nasto-

pov generala Maistra je bilo potrebno, da je italijanska stran pristala na umik italijanskih okupacijskih enot iz Logatca, Unca, Rakeka in okoliških krajev na drugo stran rapalske črte. To je bilo 26. februarja 1921 – zgodovinski dan za ta del Notranjske. Naša komisija in zlasti gen. Maister sta se morala spopadati tudi z interesi obmejnih veleposestnikov, predvsem Windischgrezi iz Planine in Schönurg-Waldenburgi iz Snežnika, ki so zahtevali pomik rapalske meje v škodo Kraljevine SHS oz. naših krajev (namreč Italija ni imela zemljiškega cenusa). Princ Jurij Schönburg, lastnik iz Snežnika, zelo sposoben saško nemški diplomat, je posredoval svoje zahteve tudi s pomočjo italijanskega zunanjega ministrstva (obiskoval je Rim) sicer nesramno razporežen do gen. Maistra, tudi z neprimernimi in žaljivimi izrazi (ki jih ne bom omenjal). Na srečo ni uspel!

Delo in bivanje na Notranjskem je Maister izkoristil za obnovitev prijateljstva z domačini in pogovore s pisateljem Matičičem ter pesniki in pisatelji Moderne, ki so ga prihajali obiskovati. Znana so prijetna srečanja in pogovori z Otonom Župančičem, zlasti ko je slednji dopustoval v dvorcu Koča vas v Loški dolini

Po uspešno opravljenem delu je bil Maister povišan v divizijskega generala in kralj Aleksander mu je pode-

lil naziv častni adjutant njegovega veličanstva kralja. Vendar izvršilna oblast ga je pri 50. letih upokojila. Več časa v manj stresnih razmerah mu je omogočilo, da se je posvetil svojim umetniško-literarnim talentom in ljubezni do knjig. Zopet je vzplamtel poet Vojanov.

Ko sem oblikoval vsebino tega nagovora in brskal po pisnih virih, sem čutil zadovoljstvo, da gen. Maister in njegova sporočilnost in vrednota domoljubje niso bili na Notranjskem nikoli zamolčani. Vrednoti domoljubja in upora ter spomini na dejanja generala Maistra so spodbudno delovali v času med vojnami – dejavnost Tigra, v času veličastne NOB, v gospodarski obnovi in razvoju ter v vojni za Slovenijo oz. v osamosvojitvenem procesu - oblikovanju suverene Republike Slovenije. Vse to nas obvezuje – zlasti naše društvo – da v prihajajočem letu, praznovali bomo 100. obletnico:

- Odkrijemo spominsko obeležje posvečeno borcem za severno mejo; iz naših krajev jih je bilo okoli 35;

- Organiziramo Maistrove večere – posvečene Maistrovim ožjim sodelavcem;
- Posvetimo več sodelovanja z mladimi, s pomočjo šol in drugih ustreznih oblik; pridobiti srednješolce ali študente za obdelavo teme: »General Maister in Notranjska«;
- Da nekoliko obogatimo in razširimo že uveljavljene oblike domoljubnega delovanja v kulturi, športu in okrepimo sodelovanje z drugimi domoljubnimi in veteranskimi organizacijami in ne dovolimo maličenja naše zgodovine;
- Da se pridružujemo aktivnostim – za oblikovanje javnega mnenja, zlasti ko gre za nacionalne interese; narod, poleg kulture, jezika, potrebuje tudi trajno gospodarsko uspešnost, kar zagotavlja, da bomo »mi na svoji zemlji gospodar.«

Spoštovani! Na stičišču romanskega, germanskega in slovanskega sveta smo se Slovenci obdržali kot narod s svojim jezikom, svojo kulturo, umetnostjo, gospodarstvom in

oblikovali suvereno državo Republiko Slovenijo. Postali smo zgodovinski narod!

Naj živi Slovenija, naj živi spomin na generala Maistra in njegove soborce, naj se krepi iskreno domoljubje!»

Ob koncu prireditve smo se z društvenimi priznanji zahvalili:

- Ludviku Palčiču in Danetu Leskovcu za organizacijo Maistrovih tekov,
- Bogdantu Urbarju za organizacijo in vodenje Maistrovih večerov,
- Maji Malc za vodenje prireditev v organizaciji NDDGM Unec,
- Đurdi Oblak za pomoč pri izvedbi dejavnosti v organizaciji NDDGM Unec ter
- Boštjanu Lončarju za materialno pomoč društvu.

Po prireditvi je sledilo polaganje cvetja k spomeniku v čast bližajočega se praznika, dneva Rudolfa Maistra. Člani društva pa smo poskrbeli, da so se nastopajoči in obiskovalci v dvorani zadržali še na prijetnem klepetu.

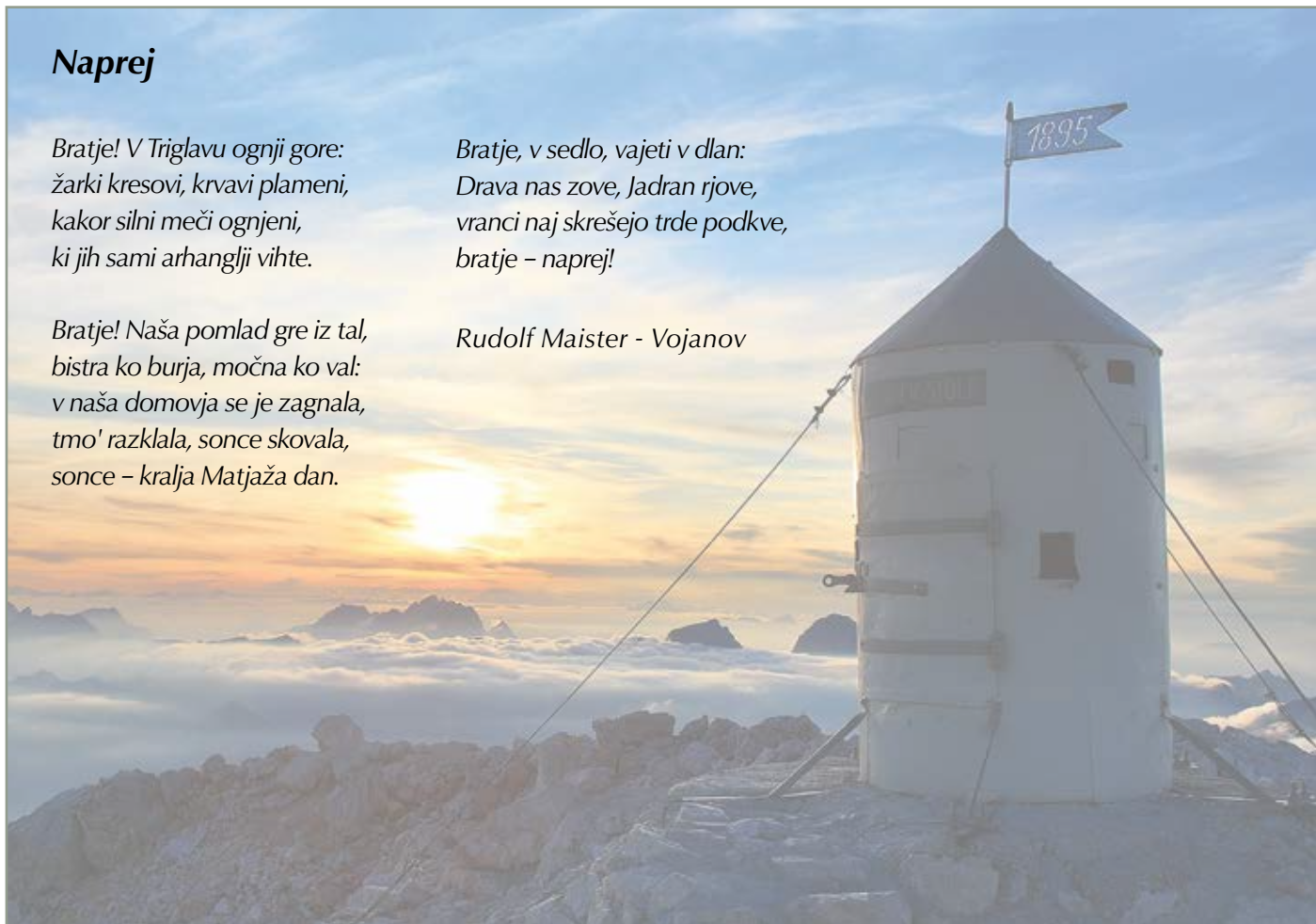
Naprej

*Bratje! V Triglavu ognji gore:
žarki kresovi, krvavi plameni,
kakor silni meči ognjeni,
ki jih sami arhanglji vihte.*

*Bratje! Naša pomlad gre iz tal,
bistra ko burja, močna ko val:
v naša domovja se je zagnala,
tmo' razklala, sonce skovala,
sonce – kralja Matjaža dan.*

*Bratje, v sedlo, vajeti v dlan:
Drava nas zove, Jadran rjove,
vranci naj skrešejo trde podkve,
bratje – naprej!*

Rudolf Maister - Vojanov

Spomini na slovensko osamosvojitve

25. junija Slovenci praznujemo dan državnosti. Takrat je slovenska skupščina razglasila Temeljno listino o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, zvečer istega dne, torej 25. 6. 1991, pa je na Trgu republike v Ljubljani sledila slovesna razglasitev samostojnosti. In kako je prišlo do tega pomembnega koraka za slovenski narod?

Slovenija je bila po 2. Svetovni vojni del večje države – Jugoslavije, v kateri smo bili vsi narodi enakopravni. Predsednik je bil Josip Broz Tito, ki je bil menda karizmatična oseba. Po njegovi smrti pa so se začela med narodi pojavljati nesoglasja. Slovenija je postajala vedno bolj napredna, zato je leta 1987 skupina slovenskih izobražencev v Novi reviji objavila ideje o suverenosti slovenskega naroda. Jugoslovanski politiki so bili odločno proti odcepitvi Slovenije, to pa je Slovence samo »podžgalo«.

Tako se je 23. 12. 1990 zgodil referendum, na katerem so se Slovenci odločali, ali bo Slovenija samostojna država ali ne. Tisti dan je bil nabit s čustvi in tudi mamina družina je tako kot večina drugih, nestrpno čakala na pričakovani izid – Slovenija naj se osamosvoji.

Pokale so petarde in ljudje so se veselili.

Dva dni po razglasitvi samostojnosti (27. 6. 1991) sta veselje zamenjala panika in jok, saj je novonastalo državo napadla jugoslovanska vojska. Na Koroškem so potekali hudi boji med sovražno jugoslovansko vojsko in slovensko TO ter policijo. Prebivalce (tudi mamo) je bilo zelo strah, ker so hiše preletavala letala. V Dravogradu in na mejnem prehodu Holmec pa se je njen sorodnik iz oči in oči srečal z mladimi, prestrašenimi jugoslovanskimi vojaki. Na žalost so bile žrtve na obeh straneh. Po desetih dneh vojne se je sovražnik umaknil iz Slovenije. Ljudje so si oddahnili in začeli uživati v svobodni državi.

Od takrat je minilo 25 let in marsikdo se danes ne bi več odločil za isti korak, ker se je izpolnilo premalo obljub o boljšem življenju.

Lea Žilavec

Spisi o osamosvojitvi Slovenije so nastali pri Državljski in domovinski kulturi ter etiki pod mentorstvom Sonje Bregar Mazzini in Tatjane Kreč.

Malgaj trka

Ko majski ave
zapoje v guštanjske dobrane,
izgloda se iz večnih ur,
zapušča tesni svoj Šentjur
in hodi gor v koroški kraj
in trka v okenca skrivaj:
O, jaz ne spim, le čakam čas
in čakam vas,
da gremo skupaj čez Šentvid
med brate našo Zilo pit.

Rudolf Maister - Vojanov

Naši mejniki

Mladi! Da ste pripravljeni:
meča ne dajte nikoli iz desnice,
naše pravice nikoli iz zenice!
Vranec naj zoblje osedlan,
da se kot strela zaprašite
in prevalite lažnike kamnite,
ko se ukreše – vaš dan.

Bratje stražarji – pozdravljeni!

Rudolf Maister - Vojanov

Maister po Maistru

Dr. Marjan Toš

Na Zavrhu v Slovenskih goricah so že leta 1961 ustanovili Turistično društvo in ga poimenovali po generalu Maistru. Leta 1963 so Maistru v čast zgradili razgledni stolp in ob njem odkrili spominsko ploščo. Od leta 1985 se vsako jesen na Zavrhu odvijajo Maistrove spominske prireditve. Leta 1986 so na Zavrhu v nekdanji Štupičevi vili odprli Maistrovo spominsko sobo, leta 1988 pa je takratna občina Lenart podelila Zvezi prostovoljcev borcev za severno mejo 1918–1919 domičil občine Lenart. V okviru završkih Maistrovih prireditev so od leta 1991 predstavili številne zaslužne lenarške rojake in zveste Maistrove podpornike v Lenartu in bližnjem Mariboru. Posebne pozornosti sta bila deležna dr. Milan Gorišek in dr. Franjo Rosina. Predstavili so tudi dva znana lenarška Maistrova sodobnika in podpornika, notarja Frana Štupico in sodnika dr. Ožbalta Ilauniga ter ožji krog njunih sodelavcev.

Sredi 80. let prejšnjega stoletja se je začelo pravo gibanje za priznanje Maistrovega dela in njegovih zaslug za Slovenijo; čeprav je bil Zavrh nekako na obrobju tega dogajanja, je v njem odigral vidno in odločilno vlogo. Ob dnevu Rudolfa Maistra so tudi letos pripravili spominski dogodek s kulturnim programom. Položili so venec h kipu generala Maistra na pročelju završkega doma kulture in prisluhnili strokovnemu predavanju prof. Aleša Ariha o tem, ali si Maister zasluži spomenik. Na Zavrhu dvomov o tem nikoli ni bilo. Sicer pa je občina Lenart že pred časom odkupila nekdanjo Štupičevo vilo, v kateri

je bil Maister trikrat gost pri notarju Štupici. V njej bodo po temeljiti obnovi odprli stalno postavitev Maister po Maistru – Obrazi Zavrha. Načr-

tujejo, da bo svečano odprtje obnovljene vile in muzejske postavitve prihodnje leto, ob stoletnici bojev za severno mejo.

Štupičeva vila na Zavrhu okoli leta 1927

... in Štupičeva vila 90 let pozneje. (arhiv Marjana Toša)

zvezadgm.javno.si

Rudolf Maister - državni general s sabljo, peresom, čopičem in z vizijo, aktualno tudi za današnji čas

Dr. Marjan Toš

Maister je bil, je in bo obraz, ki je dobredno vklesan v slovensko zgodovino, velika in karizmatična zgodovinska osebnost. Njegove podobe, kipi in poezija poosebljajo vojaka, pesnika in vojskovodjo iz ne tako davnih dni slovenske zgodovine. Niti okroglih sto let še ni minilo od njegovih vizionarskih potez, pa je vendarle postal nezamenljiva vrednota slovenske nacionalne samobitnosti in zgodovine. Vse njegove podobe, predvsem pa odločna in včasih tudi tvegana dejanja, predstavljajo njegovo vizionarstvo, odločnost in pogum, kar močno pogrešamo v današnjem času narodne omahljivosti, evropske ponižnosti in politične razklanosti slovenskega naroda. Maister je na Štajerskem znal povezati vse domoljubne rojake v obrambi slovenstva, in to v politično izjemno občutljivih časih, ko je po koncu prve svetovne vojne razpadala črno-žolta monarhija in je usoda Slovencev visela v zraku. Dobesedno!

Njegove poteze so bile večkrat kritizirane s strani Narodnega sveta v Ljubljani. A tega se ni ustrašil – in tudi zaradi tega je najbrž njegov uporniški duh, prežet z narodno zavestjo, dajal upanje ljudem tudi med drugo svetovno vojno, ko so bili Slovenci v okupirani slovenski Štajerski podvrženi popolnemu raznarodovanju, entocidu in celo genocidu. Maistrovo uporništvo je takrat v zatrtih ljudeh prebujalo duh upora, in kar je tudi pomembno – na Štajerskem ni podprlo nobene narodne izdaje ali kolaboracije. Veliko Maistrovih borcev se je pridružilo slovenskim partizanom ali narodnoosvobodilnemu gibanju. Če v prevratnih letih 1918/1919 ne bi bilo njega, predvsem pa njegovih soborcev – prostovoljcev in tudi zvestih podpornikov v Narodnem svetu za Štajersko (Versto-

všek, Rosina, Voglar in drugi ...), se tudi partizani ne bi imeli za kaj boriti in ne bi bilo današnje Slovenije v mejah samostojne države. Zato lahko toliko bolje razumemo Maistrovo večno bolečino zaradi izgube Koroške; če bi Maistra poslušali in pravočasno podprli njegove vojaške posege na Koroškem, plebiscit ne bi propadel. Rudolf Maister, vojak, vojskovodja, general in tudi nežni poet – predstavlja enega od treh stebrov slovenskega uporništva 20. stoletja. In to zelo trdnega, na katerem slonita kasnejša dva, to je narodnoosvobodilni boj z odporom proti nacifazizmu 1941–1945 in seveda boj za samostojno Slovenijo 1990–1991. V vojni za Slovenijo je bilo Maistrovo uporništvo eno od navdihov slovenskih braniteljev domovine in mlade države. Zato je vreden dostojnega javnega in zgodovinskega spomina. Najbolj iskreno in neomadeževano je (sicer še vedno ne zadostno) spominjanje nanj med mladimi po šolah. Žal pa se včasih pozablja na njegove vojake – prostovoljce in tesne sodelavce v Narodnem svetu za Štajersko v Mariboru. Še zlasti njegove desne roke, dr. Franja Rosine, ki je pomagal ustvarjati materialne pogoje za izvedbo Maistrovih vojaških potez v prevratnih letih 1918/1919. Maister je svoje vojake in častnike, s katerimi je nedvomno oblikoval prvo Slovensko vojsko, spoštoval, ti pa so mu neizmerno zaupali zaradi njegove velike korektnosti in poštenosti. Bil je enak med enakimi, celo jedel je rad iz istega kotla kot običajni vojaki. Zato so bili vojaki na svojega poveljnika močno navezani in so se ga s hvaležnostjo spominjali tudi po njegovi smrti leta 1934. Bil je in ostal njihov general, za katerega so bili pripravljeni žrtvovati vse, saj so verjeli v njegovo vojaško znanje in predvsem v nacionalne ideale, ki jih je poosebljal.

Najbrž se lahko in moramo strinjati z nesporno zgodovinsko resnico, da je general Rudolf Maister kljub temu, da ni bil avtor kakšnega pomembnega narodnopolitičnega programa za Slovenijo v pisani besedi, s svojimi dejanji, pogumom in vizionarstvom velika zgodovinska osebnost, vtkana v slovensko narodno bit. Njegova dejanja, odločnost in vojaška drznost so odlike velikega človeka, ki se ni le izkazal, pač pa tudi potrdil kot mož, sposoben za odločilna dejanja po koncu prve svetovne vojne. Postavil je enega od stebrov slovenskega uporništva 20. stoletja. Brez njega in njegovih soborcev ter sodelavcev ne bi bilo oblikovanja Slovenije kot nove državne tvorbe leta 1991. Takrat z zelo jasnim pogledom – uprtim v prihodnost slovenske države. In kakšen je ta pogled danes? Zdi se, da je povsem negotov, brez prave vizije, vse preveč zazrt v preteklost in prežet z ostanki nekdanjega »kulturnega boja« iz konca 30. let minulega stoletja. Zato imajo najbolj prav mladi, ki so nas tudi ob letošnjem Maistrovem dnevu v marsikaterem okolju opozorili, da »naj stopimo skupaj in si priskočimo na pomoč za rešitev Slovenije«. Maister bi jim pritrdil, saj se z zdajšnjo mlahavostjo, klečplazenjem pred Evropo, z narodno razklanostjo in omahljivostjo ne bi strinjal. Znova bi potegnil sabljo – in iskreni domoljubi bi mu šli naproti. Teh pa je še vedno veliko, veliko več kot onih, ki mu njegova drzna dejanja zamerijo, saj naj bi bila v škodo ekonomskim interesom in položaju, ki bi bil za Slovence v sosednji avstrijski državi bojda mnogo boljši. Razumi, kdor more, a tudi to je del demokracije.

3. tradicionalna prireditev »Petje slovenskih pesmi pod lípo« na Polenšaku

Martina Horvat

Slovenjegoriško društvo General Maister iz Polenšaka je v soboto, 24. junija, na predvečer dneva državnosti in v sklopu občinskega praznika občine Dornava na Polenšaku organiziralo 3. tradicionalno prireditev »Petje slovenskih pesmi pod lípo«.

Prireditev je potekala v parku pred župnijsko cerkvijo, pod mogočno lípo, ki nas jev toplem junijskem večeru velikodušno vzela pod svojo senco, in ob kipcu velikega Slovenca, umetnika, vojaka in domoljuba generala Rudolfa Maistra.

K sodelovanju smo povabili vse pevske sestave, ki delujejo na območju občine; na veliko veselje vseh nas se je vabilu odzvalo šest skupin: Moški kvartet Polenšak, učenci OŠ Dornava, mešani cerkveni pevski zbor Magnificat iz Polenšaka, ženska vokalna skupina Enigma iz Dornave, moški oktet iz Dornave in ljudski pevci DU Polenšak.

Znova smo si rekli: »Zakaj bi pozabili, od kod smo, kdo smo in kaj smo?« Skupaj smo zapeli slovensko pesem in vsem prisotnim povedali, da smo Slovenci.

Vsaka od sodelujočih skupin je za-

pela dve pesmi, med njimi so bile predvsem slovenske ljudske, nekaj pa tudi priredb slovenskih popevk. Na koncu smo združeni pevci zapeli še Ipavčevo Slovenec sem, t. i. Maistrovo himno.

Vse prisotne je nagovoril predsednik društva gospod Jože Hojnik, ki je na prireditvi podelil tudi zahvale za sodelovanje in organizacijo osrednje državne proslave ob dnevu generala Maistra, ki je bila lani novembra v Dornavi.

S prireditvijo smo na Polenšaku znova skušali ozavestiti dvoje: pri-

padnost domačemu kraju in domovini. Dokazali smo, da se tega zavedamo. Združili smo domačo besedo s pesmijo in tako čisto preprosto pokazali, da sredi majhne gričevnate vasi ljudje znajo ceniti in spoštovati tisto, kar imajo.

Prepričana sem, da je bil Rudolf Maister najprej umetnik, šele potem vojak.

Umetnost te naredi močnega, čutečega, odgovornega, nauči te opazovanja lepote narave, v usta ti položi prijazne besede. In to je DOMOLJUBJE.

8. tradicionalne društvene igre na Polenškaku

Martina Horvat

Letošnje „babje poletje“ s presenetljivo visokimi temperaturami za oktober in obilo sonca je bilo več kot dobrodošlo za mnoga opravila, za sprehode v naravo ali za sproščena druženja na prostem. Tako je bilo tudi v nedeljo, 15. oktobra, ko je prireditveni prostor med Turističnim in Gasilsko - kulturnim domom na Polenškaku zaživel v športnem in družabnem duhu; potekale so namreč že osme tradicionalne društvene igre.

Tokrat je igre organiziralo Turistično društvo Polenšak, sodelovali pa so še: PGD Polenšak, Društvo Oltaimer Polenšak, DU Polenšak, Slovenjgoriško društvo General Maister Polenšak, RK Polenšak, sekcija kolesarji TD Polenšak, ŠD Polenšak in Lovska družina Dor-nava-Polenšak.

Ob 10. uri so se na prireditvenem prostoru zbrali kolesarji sekcije TD Polenšak, ki so se podali na dobrih 35 km dolgo traso, ki jih je med

drugim vodila skozi Savce v občini Sveti Tomaž, kjer so si kolesarji vodeno ogledali rojstno hišo dr. Stanka Cajnkarja, slovenskega duhovnika, dramatika, pisatelja, urednika in esejista, nato pa pot nadaljevali po občini Ormož in nazaj do Polenškaka.

Igre so se začele ob 14. uri.

Vsako od društev je pripravilo svojo igro, a v njej ni sodelovalo; bilo je le pravičen razsodnik in opazovalec. Vsako leto so igre bolj izvirne, nekatera društva jih povezujejo s svojim poslanstvom. Tako so npr. člani Turističnega društva pripravili igro prenos koruznega klasja z loparjem, s katerim se v krušno peč daje kruh ali gibanica, lovci so predstavili igro hitrostno razstavljanje in čiščenje lovske puške, gasilci pa igro ciljanje tarče z vedrovko (brentačo).

Letos je bil velik poudarek na druženju, veliko manj na tekmovalnosti. Pomembno je bilo sodelovati, ne zmagati!

Vloga komentatorja je znova pripadla duhovitemu domačinu Bogdanu Vrščiču, ki se je z mikrofonom v roki odlično odrezal.

Prvo mesto je pripadlo Prostovoljnemu gasilskemu društvu Polenšak, drugo Turističnemu društvu in tretje mesto Slovenjgoriškemu društvu General Maister Polenšak. Zmagovalno društvo je osvojilo prehodni pokal, ki ga je po treh zmagah v zadnjih (ne zaporednih) letih dobilo v trajno last, sicer pa so prve tri ekipe prejele pokale.

Ob prireditvenem prostoru so organizatorji – člani TD Polenšak - pekli kostanj, poskrbljeno je bilo tudi za topel obrok in dobro kapljico, vsi navzoči pa so pripomogli k nadvse veselemu in zabavnemu vzdušju.

Društvene igre na Polenškaku so bile tudi letos uspešne. Veselje je bilo pogledati pisano družičino različnih društev, različnih generacij.

Obeležitev državnega praznika dneva Rudolfa Maistra na Polenšaku

Vlado Žgeč

Člani domoljubnega Slovenjgoriškega društva general Maister smo skupaj z učenci Osnovne šole dr. Franja Žgeča Dornava pred spomenikom generala Maistra na Polenšaku obeležili državni praznik, dan Rudolfa Maistra.

Dan se je začel s pohodom skozi prelepe kraje občine Dornava in prečudovito jesensko naravo

od Osnovne šole v Dornavi do spomenika na Polenšaku. Tam je vse zbrane najprej nagovoril član Slovenjgoriškega društva Vlado Žgeč. Sledila je pesem Slovenec sem, ki smo jo zapeli skupaj z Metodom Munda. V nadaljevanju so učenci prebirali zapise iz knjižice o generalu Rudolfu Maistru, ki so jo napisali

prav učenci dornavske šole. Vse prisotne je na koncu pozdravil tudi predsednik Slovenjgoriškega društva Jože Hojnik in se jim zahvalil za to, ker so za praznik prišli prav na Polenšak. Po proslavi so si učenci ogledali še etnografsko zbirko v Turističnem domu, nato pa so se z avtobusi odpeljali nazaj v šolo.

Projekt oblikovanja in izdelave uniforme za praporščake in funkcionarje

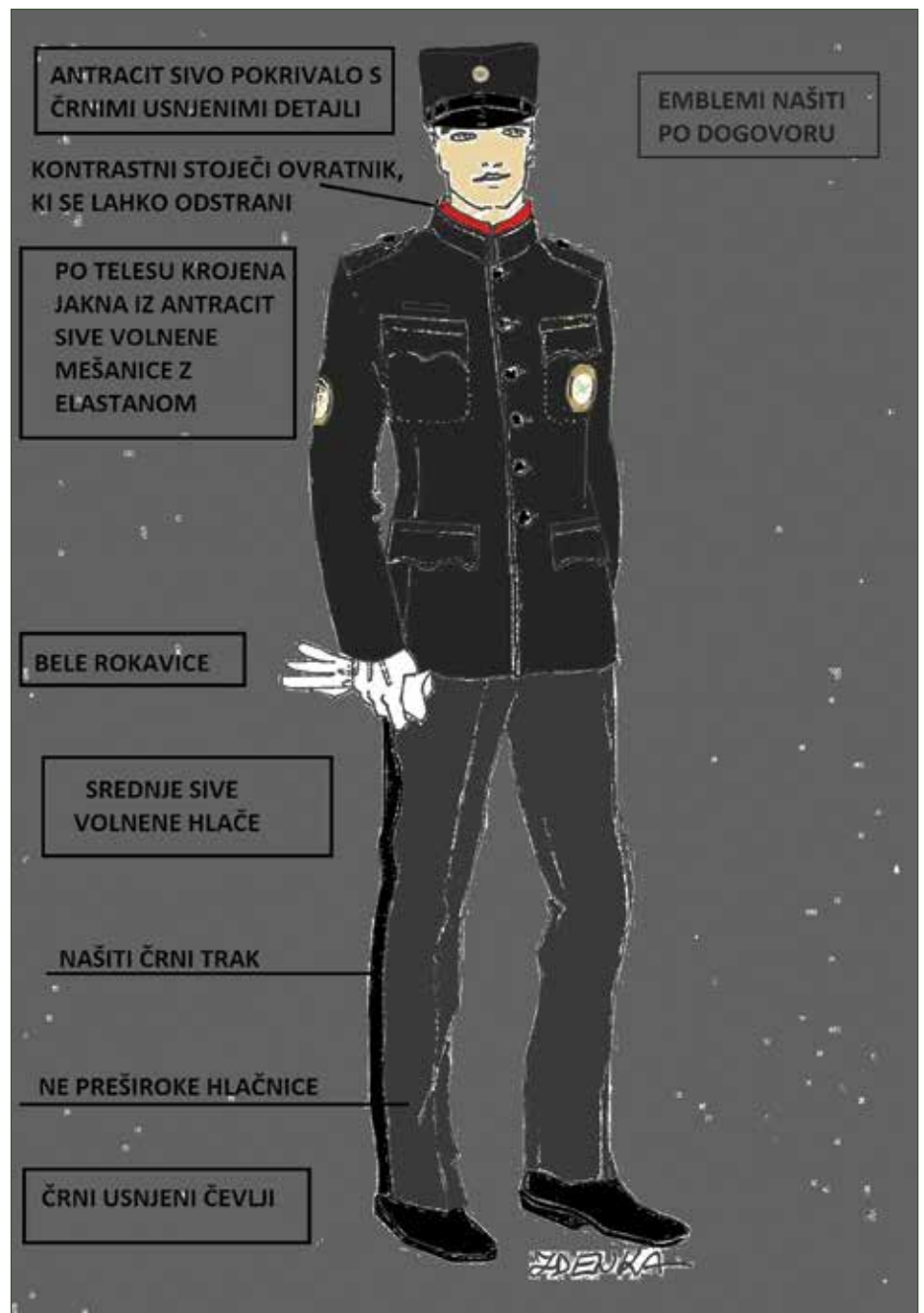
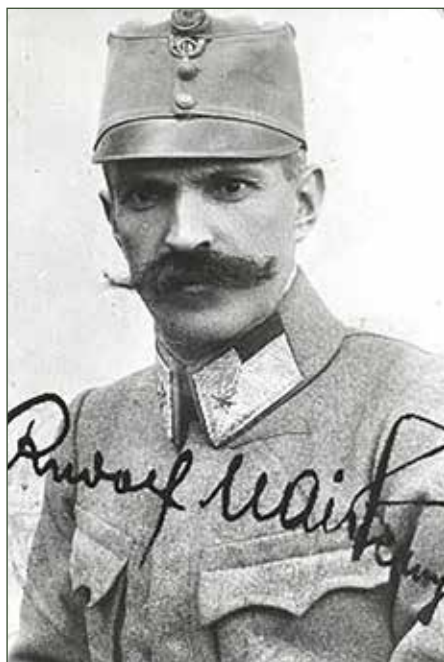
Zdenka Ščančar, Prekmursko društvo general Maister Murska Sobota

Uniforma

Leta 2016 smo člani Prekmurskega društva General Maister Murska Sobota prevzeli projekt oblikovanja in izdelave uniforme za praporščake in funkcionarje društev general Maister in Zveze društev. Projekt oblikovanja idejnega prototipa smo sprejeli, saj smo lahko izkoristili dolgoletne izkušnje pri oblikovanju in trženju oblačil ter dediščino veščin izdelave vrhunske konfekcije v naši pokrajini. Upravnemu odboru našega društva in odboru Zveze društev general Maister so bila predstavljena idejna izhodišča za oblikovanje in prototip uniforme. Pregledali smo vse že obstoječe uniforme slovenskih praporščakov, ki se najpogosteje pojavljajo na protokolarnih slovesnostih, da bi se izognili podobnostim tako v barvi kot v kroju.

Idejna izhodišča

Strinjali smo se, da bluzon ni primeren oblika uniforme za naša društva, tudi zato ne, ker enakega že nosijo člani drugih veteranskih organizacij. General Maister izvira iz ugledne

meščanske, narodno zavedne družine. Tudi po upokojitvi se je aktivno vključeval v slovensko kulturno in družabno življenje. Njegovo podobo povezujemo z imenitno vojaško uniformo in z brezhibnim videzom. Za praporščake in funkcionarje društva, ki nosi njegovo ime, je zato primerna elegantna, dobro ukrojena in vrhunsko sešita uniforma v slogu moderne moške obleke. Za razvoj

prototipa in izdelavo uniform smo izbrali podjetje z ustrezno tehnologijo izdelave oblačilne konfekcije. Za šivanje po meri omogočajo meritve in pomerjanje uniform ob četrtkih v Ljubljani za vsa društva iz osrednjega dela države. Vsak izdelek je krojen in prilagojen posamezniku in njegovim telesnim značilnostim in ni serijski izdelek, ki se le redko popolnoma prilaga posamezniku.

Barve

Pri izboru barv smo se zgledovali po črno-belih fotografijah generala Maistra in izbrali kombinacijo temne in svetlo sive barve. Siva je elegantna in nevtralna barva, primerna za različne barvne akcente oz. poudarke, kot sta rdeča in kraljevsko modra. Olivno zelena barva se nam ni zdela primerna, ker je asociacija na uniforme iz I. svetovne vojne, uniforme kraljevine Jugoslavije, orožniške uniforme in uniforme, ki so iz teh izhajale.

Tkanina

Iz razpoložljive ponudbe proizvajalca izbrali kakovostno tkanino v mešanici volne z elasthanom za več udobja, ki se tudi manj mečka. Tkanina je srednje gramature, primerna za naše podnebje in ima to prednost, da nam proizvajalec zagotavlja, da bo v enaki kakovosti na voljo daljše obdobje, glede na to, da nam uniforme izdelujejo postopoma in vseh še nismo naročili.

Opis uniforme

Osnovna zasnova uniforme, kroj in oblika je uniforma generala Maistra na njegovih najbolj znanih fotografijah, vendar modernizirana, poenostavljena in z reduciranimi detajli. Sestavlja jo temno siv, po telesu krojen suknjič z razporkom zadaj in ravne svetlo sive hlače s črnim našitim trakom ob strani. Stoječ ovratnik suknjiča je za udobnost gibanja vstavljen nekoliko nižje. Pod osnovni ovratnik se pripne snemljiv ovratnik rdeče ali modre barve. Žepni poklopci imajo manj izrazite konice, enostavne epolette brez dekoracije so pripete z gumbom. Poudarek na suknjiču so večji kontrastni gumbi in svetlo sivi ukrasni pošivi. Rokavi nimajo vstavljenih kontrastnih paspul, značilnih za večino uniform, kar omogoča dvojno uporabo istega suknjiča zgolj z menjavo barve snemljivega ovratnika. Enostavna uniforma se lahko nosi kot moderna elegantna obleka za

manj formalne dogodke tudi brez kombinacije z ovratnikom. Barve za snemljiv ovratnik smo izbrali iz barvnih kombinacij na uniformi generala Maistra. Praporščaki imajo rdeč stoječi ovratnik, pripet pod osnovnim sivim, medtem ko je kombinacija za funkcionarja kraljevsko modra. Ovratnik na odpenjanje, ki se nosi na površini kože, je praktična rešitev, saj omogoča čiščenje oz. pranje po vsakem nošenju, medtem ko se oblačilo le občasno očisti v kemični čistilnici.

Emblemi

Sočasno z razvojem oblačila smo pripravili tudi več različnih barvnih predlog za našivni emblem društva, ki bi najlepše zaokrožil podobo naše uniforme. Pod levi žepni poklopec je našit emblem Zveze društev z vezanim portretom generala Maistra, na levi rokav pa emblem krajevnega društva, ki mu član pripada. Nad desnim prsnim žepom se nosi kovinska ploščica z imenom, prostor za posameznikova odlikovanja in priznanja je nad levim žepnim poklopцем suknjiča.

Pokri2valo

Največja dilema pri oblikovanju celostne podobe praporščakov in funkcionarjev je bila oblika pokrivala. General Maister je nosil kapo ali pokrivalo s šiltom. Nismo želeli, da bi pokrivalo spominjalo na znane, predvsem avstro-ogrske uniforme, vendar se je temu težko izogniti. Pokrivalo smo izbrali po skupni presoji, potem ko smo dorekli osnovno uniformo. Znani izdelovalec pokrival Šešir Škofja Loka je izdelal temno sivo pokrivalo s črnim šiltom in prečnim okrasnim trakom v barvi ovratnika. Modra barva traku je za funkcionarje, rdeča je namenjena praporščakom. Na pokrivalo je pripeta okrasna značka - kokarda našega društva. Zaradi stečaja dosedanjega dobavitelja pokrival smo morali poiskati nadomestnega proizvajalca, kar je bilo povezano s številnimi težavami.

Srajca in kravata

Sestavni del uniforme je bela bombažna srajca iz osebne garderobe posameznika. Naknadno bomo izbrali tudi skupno društveno kravato v sivo rdečem oz. modrem žakardnem vzorcu.

Ženska uniforma

Ženska uniforma je po videzu, barvah, tkanini in detajlih enaka moški. Osnovni kroj je prirejen značilnostim ženske postave in izdelan po merah vsake posameznice. Uniformi, poleg hlač z obrobo, pripada tudi ravno temno sivo krilo.

Pravila

Praporščaki oblečejo uniformo, ko nosijo prapor združenja ali krajevne organizacije na različnih protokolarnih slovesnostih, proslavah, prireditvah, spominskih slovesnostih in ob drugih priložnostih po naročilu organizacije. Praporščaki nosijo obvezne bele rokavice, ki so na pogrebih črne barve. Praporščaki in funkcionarji nosijo k uniformi lastne črne usnjene čevlje, na zunanjih dogodkih v mrzlem vremenu tudi svoj površnik temne barve.

Domoljubni projekti za mlade

Zmago Šalamun

Zivimo v času, ki je zasičen z negativnimi novicami in tudi sami znamo velikokrat samo grajati družbo, redko kateri pa se vpraša, koliko je moje delovanje usmerjeno v splošno družbeno korist ali koliko sem sam aktiven državljan. Vemo, da mladih aktivnega državljanstva preprosto ni mogoče naučiti ampak ga je potrebno razvijati z izobraževanjem in usposabljanjem za učinkovitejšo udeleževanje v javnem, političnem in splošnem družbenem dogajanju.

Tega se dobro zavedajo v Založbi Kreativna PiKA, ker sodelujejo z mladimi iz osnovnih in srednjih šol pri nastajanju knjižic z domoljubno vsebino.

Sodelovanje se je pričelo pri slikanici Vojak, umetnik, junak Rudolf Maister, ki so jo pripravile učenke OŠ dr. Franja Žgeča iz Dornave pod mentorstvom profesorja zgodovine Aleša Mardetka in učiteljice razrednega pouka Zlatke Zelenik. Sodelovanje so potem nadaljevali s knjižico Miha spozna, kako je nastala Slovenija, ki sta jo spisali in ilustrirali takratni učenci 9. razreda OŠ dr. Franja Žgeča iz Dornave Tajda Špes in Jana Meško pod mentorstvom Aleša Mardetka. Knjižica na preprost način, skozi lik 8-letnega fanta, najmlajšim predstavi nastanek samostojne Slovenije.

V lanskem letu, ob 25-letnici samostojne Slovenije, sta takrat že dijakinji ptujske gimnazije Tajda Špes in Jana Meško z mentorjem Alešem Mardetkom pripravili novo knjižico z naslovom Miha spozna, kako je potekala vojna za Slovenijo, ki v kratki besedi in ilustraciji predstavi čase od nastanka teritorialne obrambe leta 1968 pa do 25. oktobra 1991, ko je zadnji vojak jugoslovanske vojske zapustil Slovenijo.

Letos pa so v Kreativni Piki sodelovanje razširili in so pomagali pri nastanku knjižice Maistrov junak iz Svetega Jurija ob Ščavnici. Knjižica, ki sta jo spisali Urška Fras, učenka 9. razreda OŠ Sveti Jurij ob Ščavnici (danes dijakinja gimnazije Ljutomer) in mentorica mag. Anita Zelenko, govori o enem izmed ključnih mož v bojih za severno mejo Edvardu Vaupotiču, ki je s svojo vztrajnostjo in odločno voljo bil eden izmed najzaslužnejših, da so se prevratni dogodki v Mariboru in okolici odvijali v korist generala Maistra in slovenskega naroda.

Večina knjižic je izšla s finančno podporo veteranskih organizacij, med njimi tudi s finančno pomočjo Zveze »Društev Rudolfa Maistra«. Knjižice pa so bile tudi, s pomočjo založbe Kreativna PiKA, predstavljene na slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani.

Novembra letos, pa so v sodelovanju z evropskim poslancem Francem Bogovičem (SLS/EPP) izdali tretjo knjižico iz zbirke Miha spozna Evropsko unijo. Janin in Tajdin junak Miha nadaljuje svojo raziskovalno pot in dedka povpraša vse o Evropski uniji. Knjižica bi naj, kot predhodnici, postala uporaben učni pripomoček v šolah pri predstavitvah in učenju nastanka, razvoja in delovanja Evropske unije. Ob učencih in dijakih pa bo knjižica tudi uporaben pripomoček za odrasle, saj bodo iz nje hitro izvedeli in tudi ponovili glavna znanja o značilnostih, idejah in ciljih Evropske unije. Evropski poslanec Franc Bogovič pa bo knjižico podaril vsem osnovnim šolam in knjižnicam v Sloveniji.

»V omenjeni zbirki smo v prvih dveh knjižicah bralcem skozi ilustracije in besedilo predstavili nastanek naše domovine Slovenije in vojno za Slovenijo. S tretjo knjižico iz zbirke pa želimo okrepiti evropsko zavest, predvsem pa otrokom in odraslim predstaviti in jih naučiti osnovne podatke in način delovanja današnje Evropske unije,« so povedali v Založbi Kreativna PiKA. Prepričani pa so, da bi se s sodelovanjem z osnovnimi in srednjimi šolami dala narediti bistveno več, saj v osnovnih in srednjih šolah nastanejo dobri projekti, ki po predstavitvi v šoli obležijo na zaprašenih šolskih knjižni polici.

Mentorica mag. Anita Zelenko in avtorica Urška Fras predstavljata knjigo Maistrov junak iz Svetega Jurija ob Ščavnici na knjižnem sejmu v Ljubljani (Foto: Nina Zorman)

Avtorici Tajdo Špes in Jano Meško s starši, mentorja Aleša Mardetka in Zlatko Zelenik ter predstavnika založbe Zmago Šalamuna in Nino Zorman je sprejel v Evropskem parlamentu tudi evropski poslanec Franc Bogovič (Foto: Tjaša Oman)

Po Maistrovih poteh

dr. Nelida Nemec

Za letošnje jesensko popotovanje po Maistrovih poteh, kot ta naš društveni program imenujemo, smo se v Društvu general Maister Ljubljana odločili, da se bomo poklonili družini, ki je slovenskemu narodu dala ne samo pomembne krajane, temveč tudi za ves slovenski prostor eno najvidnejših osebnosti – Rudolfa Maistra, pesnika in generala, ki je s svojo karizmo in dejanji v tistih burnih dneh ob koncu prve svetovne vojne na nek način postavil temelj naši današnji državi.

Tako smo se sobotnega jutra, 25. novembra, najprej ustavili v Treb-

njem, mestu, ki je našo pozornost pritegnilo s svojo ljubeznijo do zgodovine, ljudi, zgodb in vrednot, ki so se zapisale v njihova srca in večni spomin. Spominska tabla na Rimski cesti 19 nas je opozorila, da se je v tej domačiji, zavedni slovenski družini, 11. januarja 1834, rodila Franja (Franciška) Tomšič, poročena Maister, mati generala Rudolfa Maistra, ki je svojemu sinu že v zibko položila ljubezen do slovenske besede, ljudske pesmi in pripovedništva. Po njej je podedoval osebnostno kulturno širino in ljubezen do kulturnih vrednot in tradicije. Franja se je rodila

očetu Matiji Tomšiču (1783 – 1850), uglednemu trebanjskemu učitelju, organistu, ljudskemu pesniku in gostilničarju, ki je imel poleg nje še hčerko z imenom Matilda, ki je postala raziskovalka ljudskih pripovedi, prizadevna narodna delavka in pesnica, ter dva sina, starejšega Emanuela, pesnika, učitelja, politika, trebanjskega župana in kandidata za deželnega poslanca, in mlajšega, Bernarda, učitelja, prevajalca, pesnika in pisatelja. Rudolf je bil prav posebej navezan na svojo teto Matildo, ki ga je navezala nase s svojimi objavljani v različnih publikacijah in

časnikih (Vrtcu, Zvončku, Slovenki, Edinosti), in poročeno z Lovrencem Sebenikarjem, ki je postal Rudolfov skrbnik, ko mu je komaj 13-letnemu umrl oče Franc. Tu pred hišo smo obudili spomin nanje in se v mislih zahvalili za njihov plemenit prispevek v našo kulturno zakladnico.

Okrog kulture so se naše misli vrtele tudi v Metliki, mestu pod Gorjanci, kjer smo v grajski kleti najprej pozkusili mlado vino Portugalko in se ob strokovnem vodstvu sprehodili skozi muzej, ki nas je navdušil z zanimivimi prikazi belokranjske zgodovine in njenih ljudi ter nas utrdil v prepričanju, da je njihov odnos do premične kulturne dediščine Bele krajine globoko odgovoren.

Za konec našega potepanja po Beli krajini pa smo si izbrali kraj Vidošiče tik ob hrvaški meji, kamor nas je šofer mojstrsko uspel pripeljati, saj je pot izjemno ozka in vijugasta, a je zato bilo presenečenje še toliko slajše: na "Ritki svete Ane" v Vinski kleti Šturm so nas za kosilo in hkrati martinovanje presenetili z izbranimi jedmi in odličnim vinom. Tako smo naše brbončice nagradili z bogatimi okusi belokranjskih jedi, vse od pogache, na žaru pečenega odojka in jagenjčka izpod peke ... in pritrdili mnenjem, da je tudi kulinarika tega prostora vrhunska in jo je potrebno s spoštljivostjo ohranjati tudi v bodoče. Bela krajina nam bo ostala v prijetnem spominu.

Predavanje o Maistru in razstava o Malgaju

Drago Martinšek

Šaleško društvo general Maister je 14. novembra v sklopu novembrskih slovesnosti ob dnevu Rudolfa Maistra v Vili Bianca v Velenju pripravilo dva dogodka. Najprej je dr. Dragan Potočnik v svojem predavanju predstavil zgodovinske okoliščine delovanja Rudolfa Maistra na Štajerskem v času pred in ob mariborskem prevratu leta 1918. Predavanje je bilo zelo zanimivo, saj je dr. Potočnik zelo iskrih in zanimiv predavatelj in pripovedovalec, zato smo mu navzoči poslušalci prisluhnili z velikim zanimanjem.

Po predavanju pa smo v Galeriji Vile Bianca odprli še razstavo o Franju Malgaju, po katerem se imenuje tudi ena od velenjskih ulic. Avtorica razstave Tatjana Oset, direktorica Knjižnice Šentjur, je podrobno predstavila življenjsko pot Franja Malgaja, na razstavnih

panojih pa so bili slikovito opisani dogodki od njegovega otroštva do smrti. Franjo Malgaj je prvi slovenski častnik, ki je po razpadu dotedanje skupne države avstro-ogrske ter razglasitvi nove države SHS 29. oktobra 1918 s približno 40 prostovoljci krenil na Koroško z namenom, da koroške Slovence priključi Jugoslaviji oziroma matični domovini Sloveniji. Novi dr-

žavi je želel na severu zagotoviti mejo, ki bi se ujemala z etnično mejo. Po njegovi zaslugi je Mežiška dolina danes del Republike Slovenije. Franjo Malgaj je 6. maja 1919, star komaj 24 let, padel v bojih na Tolstem vrhu pri Guštanjju (danes Ravne na Koroškem). Razstavo si je v naslednjih tednih z zanimanjem ogledalo zelo veliko obiskovalcev.

Šaleško Društvo »General Maister« Velenje razvilo svoj prapor

Komaj eno leto od ustanovitve društva je 14. novembra Šaleško društvo »general Maister« Velenje ob spomeniku dr. Karlu Verstovšku pred Vilo Bianca v Velenju razvilo svoj društveni prapor. Za praporščaka je bil imenovan ustanovni član društva Maks Arlič, ki je prapor prevzel od predsednika društva Draga Martinška, podpredsednika Jožeta Zupančiča in članice nadzornega odbora Aleksandre Gačič. Ob tem je izrekel svečano zaobljubo, da bo prapor skrbno varoval in ga v imenu društva tudi ponosno predstavljal na dogodkih, ki bodo častili domoljubje in Slovenijo. V kulturnem programu so sodelovali trobentač in Rudarski

oktet, ki je ob prevzemu prapora zapel himno Maistrovih borcev in Zveze društev general Maister.

Predsednik Zveze društev generala Maistra mag. Milan Lovrenčič je vse udeležence toplo pozdravil in jim namenil nekaj vzpodbudnih in ohrabrujočih besed ob uspešnem prvem letu delovanja društva in jim zaželel še tako uspešno predstavljanje domoljubnih vrednot tudi še naprej.

Drago Martinšek

25. seja upravnega odbora Zveze društev general Maister

Rudolf Pfajfar

Dne 15. novembra 2017 je bila v prostorih Sintala 25. seja upravnega odbora Zveze društev general Maister. Poleg

delovanja društev in organizacije proslav ob bližajočem se prazniku, dnevu generala Maistra, smo največ časa posvetili financiranju

in pripravi vloge za sofinanciranje dejavnosti na področju vojnih veteranov.

Osnovna šola Franceta Prešerna Črenšovci

Sedmošolci Osnovne šole Franceta Prešerna Črenšovci smo obeležili državni praznik dan Rudolfa Maistra na način, da smo na šolskem hodniku pripravili razstavo o življenju in delu generala Rudolfa Maistra in vse učence in zaposlene na šoli preko radijske objave seznanili s pomenom njegovega delovanja z našo narodno zgodovino. Pri slovenščini smo spoznali nekaj njegovih pesmi in ob njih razmišljali o gorečnosti za narod, ki jo je Maister tako smelo in živo izkazoval. Na ta način smo se tudi sami seznanili z zgodovinskimi dejstvi in pomenom generalovega delovanja in tako pomembno okrepili občutek domoljuba ter obeleževanja državnih praznikov, ki so bili in so pomembni za Slovence in Slovenke. General Rudolf Maister nam je lahko in

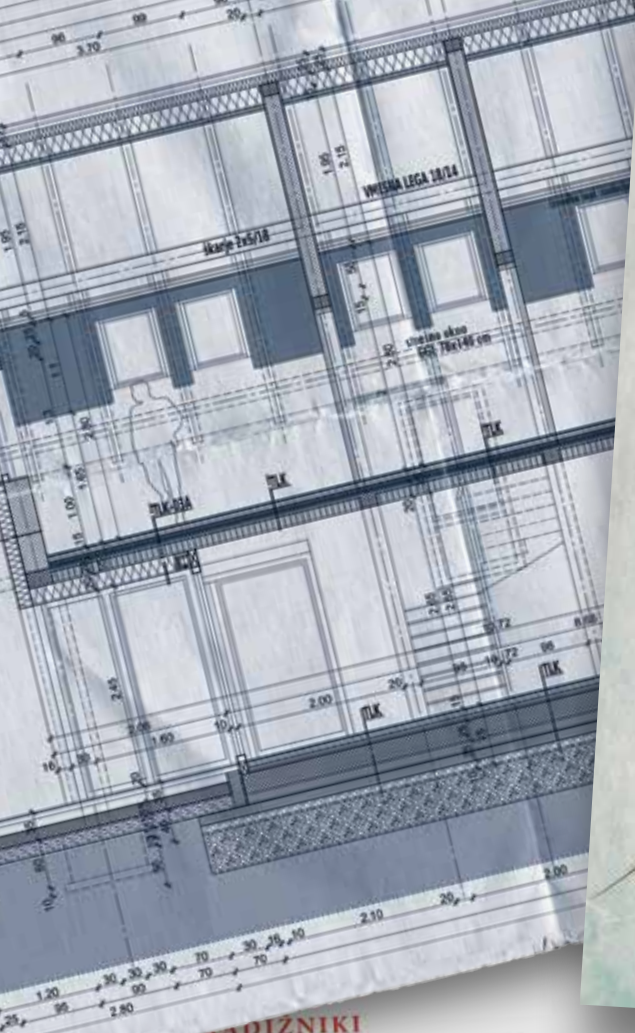
mora biti svetel zgled zavednih pripadnikov domovine zlasti v časih, ko se zdi, da nanjo, na domovino Slovenijo, vse pogosto prevečkrat pozabljamo in jo pojmujejo kot samoumevno. Zato bomo Maistrovo miselnost in njegovo narodno pripadnost ohranjali in z njo tudi v prihodnje seznanjali druge.

Andreja Sever, razredničarka 7. razreda

Učenci 7. razreda OŠ Franceta Prešerna Črenšovci

PARADIZNIKI

Pranje debelih in lepo zrelih paradiznikov 20 dag kuhane ali polnega mesa (bilo so ostanki)

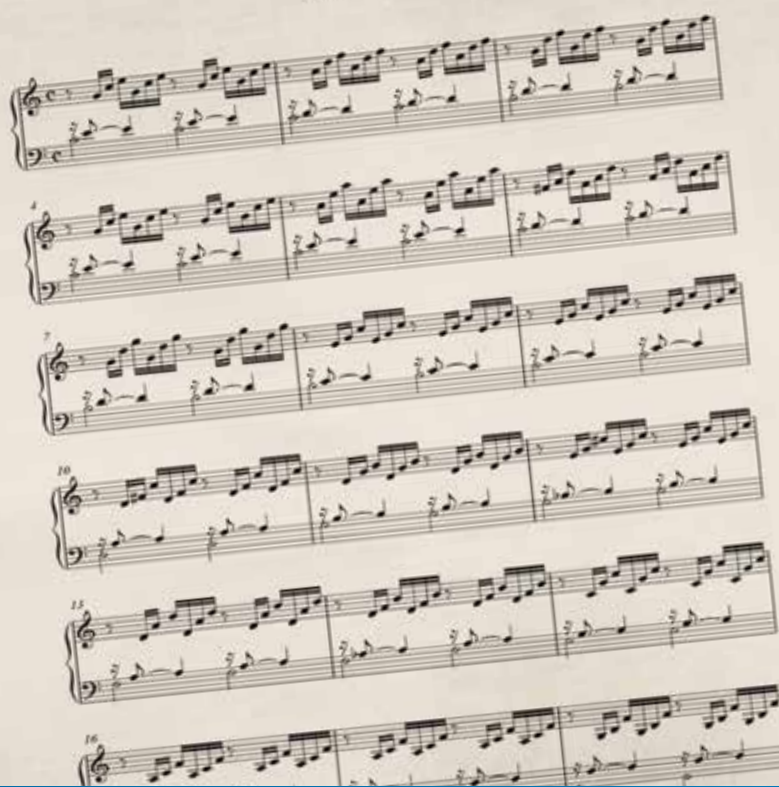
Nadev:
 2 žlici olja
 3 žlice sesekljane čebule
 10 dag riža
 voda ali juha
 1 jajce
 1 žlica drobtin
 2 žlice masla
 2 žlici parmezana
 olje za pekal
 sol
 poper
 peteršilj

Opranim paradiznikom odrežemo polkrovice in izdobljemo semena. Napolnimo jih z **nadevom**: na olju prepražimo čebulo, riž ter zalijemo z dvakratno količino vode ali juhe. Kuhamo 25 minut. Odstavimo, zamešamo jajce, sol, poper in sesekljan peteršilj. Nato potresemo z drobtinami in nastrganim parmezanom, pokapljamo z raztopljenim maslom in jih v namazanem pekaču postavimo za 15 minut v pečico, ogreto na 200 °C. Tako pripravljene paradiznike damo takoj na mizo.

Navrot: za 12 kot malec drobnih paradiznikov pripravimo nadev: 2 jajci, sol, poper, sesekljan peteršilj in ugotovimo z narihanim sirom ter parmezanom. Pricova po gornjem navodilu.

Prelude I

**Vsaka stvar potrebuje dober načrt.
Tudi vaše finance. Sklenite svoj varčevalni načrt.**